

Uredništvo: uprava Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61-23-64. Mesečna naročnina 25 lir, za inostranstvo 40 lir. — Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inostranstvo. Izključno nastopstvo za oglaševanje in izostranstvo: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

NOVEMBER-1944

10
PETEK

Abwehrrschlacht an der lothringischen Grenze tobt in 50 km Breite

Neue Feindangriffe in Mittelitalien — Sowjetische Angriffe bei Dunaföldvár, südöstlich Budapest und nördlich Szolnok gescheitert
Deutsche Gegenangriffe nördlich der mittleren Theiss

Aus dem Führerhauptquartier, 9. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die tapfere Besatzung des Brückenkopfes Moerdijk vereitelte auch gestern die fortgesetzten Versuche der gegnerischen Panzerverbände, sie zu durchstoßen und von der Maas abzuschneiden. An der gesamten Front in Holland setzt der Feind den ganzen Tag über starke Schlachtflierverbände ein.

Von den Abschnitten beiderseits Aachen wird zunehmendes feindliches Artilleriefeuer und lebhaftes Nebelschießen gemeldet. Wie schon am Vortage, scheiterte auch gestern ein Angriff auf Würselen. Unsere Panzer und Grenadiere setzten die Säuberung im Gebiet von Kommerseheidt fort. Gegenangriffe nordamerikanischer Bataillone wurden trotz starker Unterstützung aus der Luft vertrieben für den Gegner zurückgeschlagen und dabei erneut zahlreiche Gefangene eingebracht. Eine Anzahl deutscher Soldaten wurde aus der Gefangenschaft befreit.

Die Abwehrrschlacht an der lothringischen Grenze tobt zwischen Pont-a-Mousson und dem Rhein-Marne-Kanal auf einer Breite über 50 km. Gegenüber dem entschlossenen Widerstand unserer Stellungstruppen konnten die nordamerikanischen Divisionen nur an einzelnen Abschnitten in unser Hauptkampffeld eindringen, in anderen, so vor allem nördlich Pont-a-Mousson, wurden sie blutig abgewiesen, westlich Chateau-Salins durch Gegenangriffe wieder geworfen. Im Raum von Marsal sind besonders heftige Kämpfe im Gange.

Weitere Angriffe an der oberen Meurthe brachten dem Feind auch gestern nur geringe örtliche Gewinne.

Das durch »V. 2« verstärkte Feuer auf London wurde fortgesetzt.

Im Ostteil des Etruskischen Apennin und im anschließenden adriatischen Frontabschnitt sind die Verbände der 8. englischen Armee nach gewaltiger Feuertorbereitung zu grösseren Angriffen übergegangen. In den Bergen nörd-

lich Rocca San Casciano lief sich der Feind im Feuer unserer Stützpunkte fest. In der Ebene von Forlì konnte er unter starker Zusammenfassung seiner Kräfte unsere Front zurückdrängen und den Ronco-Abschnitt überschreiten. Unsere Truppen zerschlugen im Gegenangriff den feindlichen Brückenkopf.

Die aus Einheiten der Kriegsmarine und des Heeres bestehende Besatzung der Insel Milos in der Ägäis warf nach tagelangen harten Kämpfen den mit Unterstützung eines britischen Flottenverbandes gelandeten Feind und vertrieb ihn wieder von der Insel.

Im Zuge unserer Bewegungen auf dem Balkan wurde das Strumiza-Tal, wie vorgesehen, geräumt. Im Abschnitt von Apatin an der Donau konnten die Bolschewisten auf dem Westufer Fuss fassen. Die Kämpfe sind noch im Gange.

Am Donaubrückenkopf Dunaföldvár, südöstlich Budapest und nördlich Szolnok scheiterten Angriffe sowjetischer Verbände. Deutsche und ungarische Flak und Kampfflieger griffen wirkungsvoll in die Kämpfe südöstlich der ungarischen Hauptstadt ein. Durch die zügigen Gegenangriffe unserer Truppen hordlich der mittleren Theiss wurde der bis in den Raum Mezőkövesd vorgedrungene Feind aufgefangen.

An der übrigen Front bis zum Rigaer Meerbusen herrschte nur geringe Kampfaktivität.

Feindliche Terrorflieger führten Angriffe gegen die Wohngebiete von Moskau, Hamburg, Rheine sowie gegen Orte in Mitteldeutschland. In der vergangenen Nacht warfen britische Flugzeuge Bomben auf Hannover. Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe schossen 18 feindliche Flugzeuge ab.

Gruppenkommandeur Major Walter Nowotny, Inhaber der höchsten deutschen Tapferkeitsauszeichnung, fand im Luftkampf nach Abschuss seines Gegners den Heldentod. Mit ihm verlor die deutsche Luftwaffe einen ihrer erfolgreichsten Jagdflieger, der insgesamt 258 Luftsiege errungen hat.

Obrambna bitka ob lotarinški meji divja na 50 km širini

Novi sovražni napadi v srednji Italiji — Sovjetski napadi pri Dunaföldvárju, jugovzhodno od Budimpešte in severno od Szolnoka so se izjalovili — Nemški protinapadi severno od srednje Tise

Führerjev glavni stan, 9. novembra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Hrabra posadka mostišča Moerdijk je tudi včeraj preprečila nadaljnje poskuse nasprotnih oklepniških oddelkov, da bi prodrli ter odrezali posadko od Maase. Na vsem bojišču na Nizozemskem uporablja sovražnik ves dan močne oddelke borbenih letal.

Iz odsekov na obeh straneh Aachena javljajo o naraščajočem sovražnem topniškem ognju ter živahnem streljanju meglehni granat. Kakor že prejšnjega dne, se je tudi včeraj izjalovil napad na Würselen. Naši oklepniki in grenadirji so nadaljevali s čiščenjem pri Kommerseheidt. Protinapade severnoameriških bataljonov smo kljub močni letalski podpori odbili z visokimi izgubami za nasprotnika ter zajeli ponovno številne ujetnike. Večje število nemških vojakov smo rešili iz ujetništva.

Obrambna bitka ob lotarinški meji divja na 50 km širini med Pont a Moussonom in prekopom Ren-Marna. Zaradi odločnega odpora naših čet so vdre severnoameriške divizije v naše glavno bojišče samo na posameznih odsekih, v ostalih, tako predvsem severovzhodno od Pont a Moussona, smo jih krvavo odbili, zahodno od Chateau Salinsa pa s protinapadi potolkli. Na področju Marsala so v teku posebno siloviti boji.

Z nadaljnjimi napadi ob gornji Meurthi je dosegel sovražnik tudi včeraj samo majhne krajevne uspehe.

Z »V. 2« okrepjen ogenj na London je trajal dalje.

V vzhodnem delu etruskega Apennina in na sosednjem jadranskem odseku so prešli oddelki osme angleške armade po močni topniški pripravi v večje napade. V gorah severno od Rocca San Casciano so se zrušili sovražni napadi v ognju naših oporišč. V ravnini pri Forliju je potisnil sovražnik z močnim osredotočenjem svojih sil naše bojišče nazaj ter prekoratil odsek pri Roncu. Naše čete so s protinapadom razbile sovražno mostišče.

Iz edinic vojne mornarice in vojske sestojala posadka otoka Milosa v Egejskem morju je pogoltna sovražnika, ki se je izkazal s podporo nekega britanskega pomorskega oddelka, zopet z otoka.

V teku naših premikov na Balkanu smo, kot je bilo predvideno, izpraznili dolino Strumice. — Na odseku pri Apatinu ob Donavi so prišli boljševiki na zahodno obrežje reke. Boji so še v teku.

Ob donavskem mostišču Dunaföldvár, jugovzhodno od Budimpešte in severno od Szolnoka so se izjalovili napadi sovjetskih oddelkov. Nemško in madžarsko protiletalsko topništvo in bojni letalci so uspešno posegli v boje jugovzhodno od madžarskega glavnega mesta. Z zanosnimi protinapadi naših čet severno od srednje Tise smo prestregli sovražnika, ki je prodril do področja Mezőkövesd.

Na ostalem bojišču do zaliva pri Rigi je bilo le majhno bojno delovanje.

Sovražni strahovalni letalci so napadli stanovanske predele Moersa, Hamburga, Rheine ter kraje v srednji Nemčiji. V pretekli noči so vrgla britanska letala bombe na Hannover. Lovci in protiletalsko topništvo v sestavi letalstva so sestrelili 18 sovražnih letal.

Skupinski poveljnik major Walter Nowotny, nosilec najvišjega nemškega hrabrostnega odlikovanja, je v letalskem boju, po sestrelitvi svojega nasprotnika, lunaško padel. Z njim izgubila nemško letalstvo enega najuspešnejših lovskih letalcev, ki je dosegel 258 letalskih zmag.

Ameriške izgube pri Formosi

Tokio. Po skupnih številkah japonskega radija so imele Združene države v pomorski bitki pri Formosi naslednje izgube: Japonci so potopili: 19 letalonošilk, 2 bojni ladiji, 10 križark, 11 rušilcev ali križark, 5 rušilcev, 10 prevoznih ladij in 18 izkrcevalnih čolnov. Poškodovani pa so: 19 letalonošilk, 10 križark, 4 rušilce ali križarke, 16 vojnih ladij neznanega tipa, 4 rušilce, 2 izkrcevalna čolna in 1 petrolejsko ladjo.

Bonomi priporoča Italijanom izselitev

Milan, 8. nov. Bonomi je izjavil rimskemu zastopniku Reuterja, da so mu zastopniki Brazilije že zagotovili, da se bodo smeli Italijani tjakaj naseljevati. Dejal je, da Italijo tako uničujejo, da je ne bo mogoče popraviti, ker manjka sredstev za obnovo porušenega. Tudi ni nikakih možnosti za zasilno namestitev onih, ki so brez strehe. Zato ne preostane Italiji nič drugega, kot da priporoča svojemu presežku prebivalstva, naj se izseli. Bonomijeva izjava je priznanje popolnega bankrota izdajalske klike, ki ne vidi nikake druge rešitve, kot da loči Italijane od njihove domovine in da naredi iz njih brezdomce.

Uspešna obramba na vseh bojiščih

Berlin, 9. nov. Na Nizozemskem področju je bilo težišče bojev še vedno ob izlivu Schelde in Maase. Z žilavo ogorčenostjo so se branilci Walcherena na severnem koncu otoka in v Middelburgu še nadalje upirali. Čeprav so bili ogroženi od vseh strani, so vseeno obdržali svoja oporišča, ki so bila pod težkim sovražnim ognjem. Po močni topniški pripravi so nato skušali nasprotniki podnevi izkrcati na severno od Walcherena in Nord-Bevelanda ležečem otoku Schouwen pri kraju Zijpe izvidniške edince, ki jih je podpiralo nekaj plavajočih oklepnikov. Nemške zaščitnice so se takoj spopadle s sovražnikom in ga vrgle zopet nazaj. Po medtem prispelih poročilih so izgubili Britanci in Kanadčani v bitki ob izlivu Schelde poleg v vojnem poročilu že omenjenih 385 oklepnikov še kakih 15 do 20 tisoč mrtvih in večkrat toliko ranjenih. Poleg tega so uničili ali zaplenile nemške čete 247 oklepnikov izvidniških voz in oklepljenih prevoznih vozil, 125 letal, 15 tovornih jadrlnih letal, številne izkrcevalne čolne in pa velike količine ostalega vojaškega gradiva. V roke 13. nemške armade, o kateri je sovražnik trdil, da jo je uničil že v Normandiji, je padlo kakih 2000 ujetnikov.

Napadi Britancev na nemške postojanke jugovzhodno od Helmonda so se zaenkrat ustavili, pač pa so pričeli Amerikanci z nova napadati jugozapadno od Aachena v Hürtgenem gozdu pri Vosenacku. V najtežjih bojih so se

sovražni napadi zrušili. Spričo izredno slabega vremena so začasno popustili živahni boji na področju Metz-Thionville.

Po splošnem izboljšanju vremena v srednji Italiji so boji na več mestih ponovno oživeli. Nemške čete so v hudih bojih iz bližine prestregle ameriške in britanske krajevne sunke.

Na Balkanu so bili naperjeni sovražni napadi proti nemškim zaščitnicam vzhodno od Vardara in Setnice. Po dovozu nadaljnjih ojačenj se je položaj za nemške branilce utrdil. V dolini južne Morave je sovražnik po daljšem odmoru znova pričel napadati nemške postojanke. Bil pa je krvavo odbit. Na odseku pri Poljni so izvršili Nemci uspešne protinapade.

Na vzhodnem bojišču se ponavlja že večkrat opazovani razvoj. Po večdnevni, z vsemi silami izvedenih napadih popušča boljševiški pritisk zaradi njihovih visokih izgub. Po dovozu rezerv napadajo včasih še na istem mestu, ali pa skušajo prebiti nemške črte na drugem mestu. Ta sistem bolšarskih sunkov je prinesel Sovjetom sicer čisto ozemeljske osvoboditve, a nikdar odločilnega uspeha, stal pa jih je vedno neverjetno mnogo ljudi in gradiva. Dočim tako izpraznjeno celo za ruske razmere ne več neomejene zaloge, se utrjuje odpora moč nemškega odpora v napadih in obrambi vsak dan bolj.

Enako kot so popustili boljševiški napadi jugovzhodno od Liepaje spričo izredno visokih izgub prejšnjih dni, se je zgodilo na področju Autza. Med 26. okto-

brom in 7. novembrom je vrgel sovražnik na to bojišče nad 55 strelskih divizij in več kot 15 oklepniških brigad, ne da bi mogel prebiti nemško bojno črto. Nemške skupine so uničile v teh 12 dneh skupno z germanskimi in latvijskimi SS prostovoljci 500 oklepnikov.

Na južnem odseku se je razbil sovjetski velenapad na Budimpešto v slabše krajevne boje, med katerimi se že močneje odražajo nemški protiukrepi. Nemške čete so očistile Wecezes, ki je v zadnjih dneh večkrat menjal lastnika ter napravile vključ žilavemu sovražnemu odporu več uspešnih protisunkov.

Medtem je skušal sovražnik na več mestih s slabšimi silami prekorati Donavo. Nemški protiukrepi so v teku. Ob srednji Tisi so napadle močne sovjetske pehotne in oklepnike sile v smeri proti severu in severozahodu. Boji, ki so se jih udeležile tudi madžarske čete, so bili zelo srditi ter se še vedno vrše. Kljub trdovratni obrambi nemških čet se je sovražniku ponekod posrečilo napredovati.

Romunija pod boljševiki

Stockholm, 9. nov. Kot poročajo iz Moskve je sprejel romunski ministrski svet zakon, po katerem se Romunija obvezuje, da bo vrnila Sovjetom ves bojni plen iz borb proti njim.

Po poročilu iz Bukareste označuje tamkajšnji pod sovjetskimi nadzorstvom stoječi tisk novo romunsko vladno kot »vlado narodne edinosti«. V vladi so zastopniki vseh demokratskih strank in skupin. Komunistična stranka in socialni demokrati, ki tvorijo s tremi skupinami levega krila narodno demokratično fronto imajo 7 ministrskih mest, s čimer so dobili večino nad narodno kmečko stranko dr. Maniuja, ki ima 5 ministrov. Narodna liberalna stranka Brătianuja ima nadaljevali 4 ministre, med drugim tudi finančnega ministra in ministra za vojno proizvodnjo. Romunski izdajalci pa se bodo lahko le tako dolgo veselili svojih mest, dokler bo to Moskvi všeč.

Hammerfest evakuiran

Berlin, 9. nov. Evakuacija najsevernejšega mesta na svetu se bliža koncu. Na nemško povelje, ki ga v Hammerfestu vsi brezpogojno poslušajo, se vrše tamkaj ukrepi, ki naj prihranijo prebivalstvu usodo mest, katera so boljševiki presestili. Pod vodstvom nemških edince se je izvršila evakuacija prebivalstva. Vrhovni poveljnik je dal na razpolago dovolj ladij za odvoz prebivalstva. Kuterji in potniške ladje so odpeljali iz mesta prebivalstvo in njegovo imovino. Vrhovni poveljnik generalni polkovnik Rendulić se je o izvedbi ukrepov sam osebno preprčil. V pristanišču so danes še nekatere ladje in ljudje, ki pa se bodo kmalu poslovili od tega zelenega otoka, najsevernejše oaze, ležeče sredi med večnimi ledeniki, velikimi puščavami in tundrami daljnega severa.

Churchill molči o židovski krivdi

Zeneva, 9. nov. Čeprav je neko kairsko Reuterjevo poročilo brez ovinkov priznalo židovsko krivdo pri umoru britanskega ministra na Srednjem vzhodu lorda Moyna in čeprav je novostvorna organizacija priznala umor kot židovsko delo, v Angliji še vedno skušajo tiho preiti preko tega dejstva. Tako je Churchill v svoji izjavi v Spodnji zbornici o tem sploh molčal in pustil vprašanje še odprto. Tembolj značilna je propaganda gonja, ki so jo doživeli Britanci z Reuterjevim intervjujem predsednika britanskega odbora za židovsko armado in lige za palestinski statut lorda Strabolgija. Ta intervju, v katerem odriva Strabolgi krivdo kar enostavno »nacističnim agentom«, bi že skoraj postal dobra

propagandna laž, ako ne bi nekaj ur prej objavili nedvomne kairske ugotovitve. V Strabolgijevi izjavi o umoru naravnost čutimo židovske bolečine, ko izjavlja: »Ako bi bil umor res delo židov, bi to priznal.« S temi besedami je hotel Strabolgi sploh odkloniti vprašanje židovske krivde. Moral pa je vsekakor razpravljati o možnosti židovskega sotorilstva, glede katerega je dejal: »Ako bi židje storili ta umor, potem bi predstavljal presenetljiv razvoj. Dokazoval bi, da obstojajo globoki nesporazumi, ki jih je treba raziskati in ugotoviti. Celotako bi bili ti teroristi le mala tolovajska skupina, so morali imeti le velike obtožbe, da so segli celo po umoru.« Z drugimi besedami, umorjenca se proglašajo za krivega! Tudi to ni nič novega, ako gre za židovskega varovanja.

Stockholm, 8. nov. Reuter javlja iz Kaira, da sta v sredo priznala oba aretiranca, da sta umorila lorda Moyna. Nadalje sta priznala, da pripadata židovski tolpi »Zvezdas«. Pišeta se Mojzes Cohen in Izak Salzman ter sta oba žida.

Moynova morilca sta Hebrejca

Bern. Na podlagi uradnih izjav poroča »Exchange Telegraph« iz Kaira, da niso našli pri obeh morilcih lorda Moyna nikakih izkaznic ali papirjev. Morilca sta se branila podati kakršno koli pojasnilo tako, da niso zaenkrat ugotovili nobenih novih podrobnosti. Preiskava se nadaljuje. Ob morilca sta govorila hebrejsko. Dejanje sta priznala, a sta izjavila, da bosta o svojih motivih poročala šele pred sodiščem. Sojena bosta pred egiptovskim sodiščem.

Dva finska ministra odstopila

Stockholm, 8. nov. Finski minister za socialno politiko Fagerholm in delovni minister Vuori sta po poročilu, ki ga je dobil »Morgontidningen« iz švedskega vira, v tork odstopila. V Helsinkih pričakujejo, da bo finska vlada popolnoma preosnovana.

Oba odstopivša ministra sta člana socialdemokratske stranke. Poslanci te stranke so imeli v tork dolgo sejo. Na njej so sprejeli poseben odbor za vodstvo pogajanj pri prenosu vlade. V novi vladi bodo po poročilu helsinkskega dopisnika »Svenska Dagbladet« le še nekateri redki člani sedanje vlade, ker bo imela mnogo radikalnejši značaj.

Der von den Bolschewisten zerstörte und ausgeplünderte Ort Nemmersdorf, in dem zahlreiche Einwohner durch den bolschewistischen Mordterror auf bestialische Weise getötet wurden.

Kraj Nemmersdorf, ki so ga boljševiki razdejali in izropali in so v njem na živinski način pobili veliko število prebivalcev.

Kraj Nemmersdorf je postal zadnje dni v svetu znan po boljševiških grozovitostih. O njih je že veliko pisalo časopisje. Zopet en dokaz več, kako

Roosevelt je bil znova izvoljen

Dobil je 4.9 milijonov glasov več kot Dewey

Berlin, 9. nov. Po dosedaj s štetjem 49.5 milijona glasov javljenih rezultatov je dobil republikanski kandidat Thomas Dewey, guverner države New York 22.3 milijona, Roosevelt pa 4.9 milijona glasov več.

Zeneva, 8. nov. Iz dosedaj prispelih delnih poročil o predsedniških volitvah v Ameriki, na katerih je kandidiral Roosevelt za demokratsko stranko, Dewey pa za republikansko, izhaja, da je bil Roosevelt kot splošno pričakovano ponovno izvoljen.

Poročilo londonskega radija je dobil Roosevelt večino v 36 državah, ki poslej skupno na zbor volilnih mož 412 odposlancev, dočim je zmagal Dewey v 12 državah, katere bo zastopalo 119 volilnih mož. Roosevelt je dobil 15.75 milijona vseh oddanih glasov, Dewey pa 13.50. Poročilo pravi, da bodo demokrati še naprej obdržali svojo večino v zgornji zbornici in jo, kot kaže, imeli tudi v reprezentantskem domu.

Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horna piše:

Ponovna izvolitev Roosevelta ne preseneča nikogar, ki pozna razmerje sil v Ameriki, ameriške volilne metode in politične tokove, ki so se tamkaj pojavili zadnje čase. Sicer pričajo glasovi, ki jih je dobil Rooseveltov nasprotnik, da navdaja Rooseveltova politika številne kroge ameriškega naroda s skrbjo, vendar kaže, da je smatrala večina volilcev, da bi bila sprememba političnega in vojaškega vodstva dežele med viškom vojne pretežko breme. Ta morda odločilni argument so upoštevali tudi evropski opazovalci pri svojih napovedih. Zato se jim ni treba bavit s problemi, ki bi jih prinesla sprememba predsednika. Motivo in cilje Rooseveltove politike smo že zdavnaj spoznali in temu primerno računajo z njimi. Glavno zahtevo washingtonske zunanje politike predstavlja zmagoviti konec vojne z Japonsko. Temu cilju podpirajo vse ostalo v nadi, da bodo morda le še pridobili Sovjetsko zvezo za vstop v vojno proti Japonski, v najslabšem primeru pa vsaj

njena oporišča v Sibiriji. Ohranitev moskovske naklonjenosti ter izogibanje vsemu, kar bi lahko vzbudilo Kremlju nevoljo, sta poglaviti zahtevi, za kateri je Roosevelt brez pomislekov žrtvoval Atlantsko listino, se odpovedal rešitvi političnih vprašanj v Evropi, zlasti na evropskem vzhodu in jugovzhodu ter bil celo pripravljen izročiti čungkingške zavezniške komunizmu. To uslužnost mu je Moskva povrnila s podporo v volilni kampanji in z glasovanjem komunistov za Roosevelta.

Pa tudi vojne napore Amerike v Evropi je treba presojati predvsem s tega stališča. Kajti nihče v Evropi in zlasti v onih državah, ki so že okusile obljubljene »svobode«, ne vidi v Rooseveltovih človečanskih geslih in načrtih za svetovno varnost nič drugega kot sredstvo za zadovoljitev izredno egoističnih želj, ki nosijo v sebi že kal novih sporov. Ameriški narod sam bo moral prenašati posledice ponovne Rooseveltove izvolitve. Da bo moral zato plačati visoke krvave žrtve, je pri težnji gospoda iz Bele hiše, da stavi vse na eno karto ter se le nerad spominja na prejšnje volilne obljube, samo ob sebi umerno. Evropa pa bo odgovorila na Rooseveltovo ponovno izvolitev s podvojitvijo svojih naporov, ki naj razbijejo na njen račun vršečo se igro vzhodnega boljševizma in zapadnega kapitalizma. Ne vemo še, ali bo predsednik preosnoval svojo vladu, ki je vsekar se ostarela. Dočim stoji Roosevelt sredi 60 let, imata njegov zunanji in notranji minister že nad 70. Starci novega sveta hočejo torej odločiti o mladih narodih starega sveta. Ideje, ki jih imajo oni, bo imel še naprej tudi vsak nov skupek ljudi, s katerim bi se Roosevelt obdal.

Nemški odgovor možu, čigar pravo človečanstvo se izraža v Morgenthauovem načrtu, je nedvomen. Za odgovor Japonske možu, ki ga je šele tiskovna kampanja prišla, da je poslal nazaj iz kosti padlega japonskega vojaka napravljen in podarjen mu nož za odpiranje pisem, se nam ni treba bat.

Nekoč je podpiral Trockega

Oslo, 8. nov. Ob priliki že javljenega polovanja tako zvanega zunanjega ministra norveškega begunskega odbora Lieja v Moskvo opozarja »Aftenposten«, da je Lie nekoč v svojstvu norveškega pravosodnega ministra dovolil Trockemu, da se je zatekel na Norveško. List pripominja ironično da se bo nudila Lieju v Moskvi prilika, da seznani svoje gostitelje z zanimivimi podrobnostmi o tem, kako je spravljal nekoč Trockega na Norveško in mu dal na razpolago iz norveške države blagajne 200.000 kron, da bi pod zaščito bjeve norveške vlade pripravil atentat na Stalina.

Sovjeti ne morejo soditi

»vojne zločince«

Stockholm. »Svenska Morgonbladet« prinaša izveček članka dr. E. Brandta, ki piše v zvezi z vprašanjem vojnih zločincev, da Sovjeti v njem ne morejo nastopiti kot sodniki. Brandt opozarja na katarski zločin ter vprašuje, kje so množice, ki so jih deportirali iz Poljske in iz Baltika v notranjo Rusijo. Sovjeti so kot tožili in sodniki za vedno kompromitirani.

Angleže skrbi Grčija

Bern. Dočim se Velika Britanija za večino narodov, ki so jih zasedli boljševiki, kot n. pr. za Finsko, Rumunijo in Bolgarijo, kaj malo briga; kaže, da je njeno postopanje glede Grčije popolnoma drugačno. Na povratku iz Moskve se je Eden osebno počil o položaju na Grškem. Nadalje je zagotovil vrhovni poveljnik angleških čet v Grčiji, da bodo prispela živila, ministrski predsednik Papandreu pa je napovedal stabilizacijo valute, ki jo bodo skušali izvesti očitno s podporo angleške banke. V tukajšnjih grških krogih so mnenja, da se Anglija resno pripravlja, da bi z inve-

Moskva hujska v Iranu

Bern, 8. nov. Kot javlja »United Press« iz Moskve, pravijo sovjetska poročila iz Teherana, da napetost v Iranu vsako uro bolj narašča. Spriči Saidovega protivljenja, da bi dovolil sovjetski vladi petrolejske koncesije, je prišlo že do velikih nemirov. V Teheranu, Makuju in Kazvinu so se vršila večja zborovanja in demonstracije. Pehota, oklepniki in motorna koleca patrolirajo po ulicah glavnega mesta. Poslopje delavskih združenj varuje nek konjeniški polk. Dva delavska voditelja so aretirali, časopis »Ferman« pa prepovedali.

Kratka poročila

Bern. »St. Galler-Tagblatt« piše, da je postopala sovjetska diplomacija zelo razirano, ko je spravila švicu v nastavljen past, kajti tako preizkušen diplomat kot je švicarski zastopnik v Londonu, ki je pričel sondirati teren, bi gotovo odsvetoval uradno demarš, ako mu ne bi Sovjeti napravili gotovih nad. »Za izkušnjo smo bogatejši«, piše list, »in vemo zopet, da je treba biti napram »ruski efing« kar najbolj previden.«

Berlin. Poveljujoči general nekega SS prostovoljskega planinskega zbora, odlikovanec z viteškim križcem, SS Obergruppenführer in general vojske SS Arthur Phleps je v bojih na jugovzhodu junaško padel.

Slovenski rojak je bil priča varšavske tragedije

Moskovski boljševiki so hujskali k nacionalnemu odporu v Varšavi — Ker ga pa niso vodili komunisti, so prelomili obljubo o pomoči in so hladno gledali uničenje varšavske armade

Skoraj za sleherni narod pride slednjič čas, ko mora izreči zadnje besede in odločiti glede komunizma. Često se prav takrat pojavi popustljivost in neodločnost v ravnanju. Toda pozneje mora vsak narod spoznati, da ga prav to tako tepe in še strahotno tepe. Tudi tisti narodi, ki se ustavijo na pol poti svoje odločitve, navadno šele tedaj, ko stoji že ob ruševinah in grobovih, sprevržijo svojo zmolo in krivdo. Neka tragika je v tem, da hoče vsak narod iti isto usodno pot, ne da bi ga iztreznil zglede drugih narodov in držav. Saj je končno popolnoma enak razvoj tudi pri posamezniku, ki misli, da se bo morda le kje izmuznil komunizmu, prej ali slej pa mora uvideti, da je komunizem zločinski narave, da zato z njim ne more biti ne bližnjega, ne daljnega sodelovanja, sodelovanja ne v velikem ne v malem. Zglede pri nas so dovolj, še preveč jasni, ker so mnogi navajeni razgledovati se le izven meja naše domovine, pa omenimo Katyn. Danes vanj že verujemo. Dalje: varšavska tragedija. Tak strahoten konec je Varšava doživela zaradi boljševiške načrtne igre ali izdaje.

»Sam sem videl borbe med ruševinami in barikadami«

Mnogo smo brali v časopisih o Varšavi, toda marsikomu se je zdelo predač, da bi verjel. Toda naj zato govori Slovenec ki je zadnje tedne pred kapitulacijo preživljal boje v Varšavi sami. Na lasne oči je videl vse, kar se je godilo. Povedal pa je tole:

»Nekoliko težko se mi zdi pripovedovati o tem, kajti v tisti hitri naglici človek izgubi smisel za čas in kraj. Varšavo sem dobro poznal, ker sem že prej eno leto prebival v njej. Moram reči, da je bila lepo mesto. Leži na ravnini, skozi pa teče Visla. Pred tem uporom je mesto štelokrog 1.600.000 ljudi. Jaz sem bil priča dogodkov, ki so se razvijali od srede septembra dalje.

1. avgusta letos je sredi Varšave nenadoma izbruhnil upor. Težko je reči ravno kdaj, kje, kako! Ker tega začetka sam nisem doživel, ga opisujem po pripovedovanju. Ljudje, ki so bili takrat na ulici, so morali takoj v kleti in v hiše. Niso pustili, da bi se vrnil domov ali kam drugam; kjer je kdo bil, tam je moral ostati do konca. Zato danes nihče ne ve za drugega, cele družine so ločene in razkropljene. Promet se je ustavil in začeli so se poulični boji. Posrečilo se jim je, da so zgradili barikade iz prevrnjenih tramvajskih vozov in podobnega. Tako so se začele borbe z nemško vojsko in policijo, ki sta mesto takoj obkloplili in mesto nato držali popolnoma obklojeno.

Ves up so stavili na zavezništvo in sovjetsko pomoč

Kaj je bil cilj te vstaje? Poljaki so začeli vstajo na poziv svoje begunske vlade v Londonu, da bi zopet ustanovili svojo poljsko republiko. Imeli so obljubo vojske in moralne pomoči s strani Angležev, obenem so pa iskali zveze s Sovjeti. Ko so se ti začeli bližati sami Varšavi, je bilo dogovorjeno, da v mestu nastane vstaja, sovjetska vojska pa prodr naprej in ga zavzame. Prav od te obljube zapeljani in vanjo verujoči so se vrgli v tako blazno početje; tudi begunska vlada je v sovjetsko pomč verovala in je zato prigovarjala vstašem.

Vstaši so se imenovali Varšavska podzemeljska armada. Obkleteni so bili razločno, le vojski, ki so tvorili jedro vojske, so imeli rjave uniforme in kakor vsi drugi, na levi roki trak s poljsko zastavo. Vsi ti so bili nacionalisti, ki so bili odločno proti komunizmu. Toda komunisti so hoteli ta upor izrabiti v svoje namene. Pomagali so jim židje. Vendar so nacionalisti proti njim nastopili z orožjem in tako so sledila medsebojna krvava obračunavanja, vendar so bili komunisti in židje v veliki manjšini; le tu ali tam se je držala kaka manjša njihova pešica.

Civilno ljudstvo so vstaši namestili v kleteh, vsi za orožje sposobni pa so morali na okope.

Dalje časa ni moglo priti do nikake odločitve, ne na eno, ne na drugo stran. Mesto samo je bilo obklojeno, tako da je bila vstašem preprečena možnost umika. Sovjetska vojska se je počasi bližala Varšavi. Zasedla je že Prago, kakor so poročala tudi nemška poročila. Praga je namreč vzhodni predel Varšave. Nemška vojska je najprej očistila to ozemlje, da Sovjeti ne bi dobili stika z uporniki. Nato so skupine nemške vojske s svojimi zvezniki in prostovoljnimi oddelki vzhodnih narodov prodrli skozi mesto v ozkem predoru, da so bili vstaši razdeljeni v dva ločena dela. Slednjič je bil prej enoten blok razcepljen na tri oddelke, ki so se borili popolnoma osamljeno. To so bili: Mokotov, Żolibz in center mesta — Varšava, kakor so ta del imenovali.

Jaz sem prišel v Varšavo približno v drugem tednu septembra, ko je bila zgoraj omenjena ločitev vstašev že izvedena. Videl sem borbo od blizu. Borili so se hrabro, kar so priznali tudi nemški komentatorji v časopisih, ki sem jih bral. Borba se je vršila iz hiše v hišo in predvsem z granatami. Vstaši niso imeli dovolj orožja. Pričakovali so tudi pomoč od zaveznikov. Res so večkrat priletela sovjetska letala in odvrгла pomoč v orožju in zdravilih ter drugo, toda večji

del padel je prišel v roke nemški vojski, kajti predori skozi barikade so bili izpeljani vijugasto, zato padel ni bilo mogoče usmeriti in tudi veter jih je odnašal izven mesta.

Poljaki so spoznali boljševiško izdajo in so izvesili bele zastave

Najprej je bil uničen odpor v Mokotovu. Po topniški in letalski ofenzivi so oddelki vojske prodrli med okope. Odpor je bil hud. V uničevanju ruševin, ki so služile za okope, so je nemška vojska posluževala malega tanka, ki je napolnjen z razstrelivom in se imenuje Gojat. Brž ko so vstaši zaslišali značilen pisk tega orožja, so začeli bežati iz zaklonov. Ker tudi sovjetske pričakovane velenofenzive ni bilo in niso vedeli, kaj se godi v drugih dveh oddelkih, so se kmalu pojavile bele zastave. Iz ruševin so začeli lesti ljudje, ženske s čulami, otroci, starci in nazadnje vojski z vsem orožjem. Njihov položaj je bil res že nevzdržen. Primanjkovalo je vode, hrane in zdravil. Mrličev niso utegnili niti pokopati, zato jih je na cele kupe ležalo po cestah. Ranjence so odnašali v kleti, toda zaradi pomanjkanja zdravil so zelo trpeli. Ker so bili sprejeti kot vojni ujetniki, so se popolnoma predali in so odšli v ujetništvo.

Kmalu je kapituliral tudi Żolibz, le dva dni je trajal odpor, zato pa je bil zagrin in iz največje bližine. Tukaj sta se vdala dva bataljona, svede zelo razredčena in razbita. Prikorakala sta z vsem orožjem.

Varšava je sedaj mesto ruševin in grobov

Sedaj se je branila samo še Varšava. Ze pred nemškim napadom so večkrat poslali parlamentarce, ki so se dogovarjali glede splošne kapitulacije. Dogovori so bili zelo natančni in podrobni, zato je sledila vdaja brez vsakega boja. Določeno je bilo, da se vsi branilci priznajo za vojne ujetnike ter da so vsi civilisti zaščiteni in nedotakljivi. Tako se je vdal tudi glavni štab z generalom Borom na čelu.

Civilistom je bilo dovoljeno nekajdnevno svobodno gibanje po mestu. Vsa je smel iz ruševin pobrati najnujnejše življenjske potrebščine. Oboroženi vstaši pa so skupaj z nemškimi vojski stražili, da ne bi komunisti in židje, ki so se skušali izmuzniti, začeli kakih nemirov. Mesta Varšave danes prav za prav ni več. Vse je porušeno, požgano, uničeno. Tudi cerkve so porušene, le ena je delno ohranjena, ker v njej ni bilo barikad.

Dasi sem mnogokaj videl, so me nekateri prizori presunili. Nepopisljivo so bile scene, ko so se domači iskali. Ob ruševinah domov so spoznali, da tega ali onega ni več. Le redko kje se jih je še več sešlo: mnogi so bili pobiti, drugi so bili v začetku vstaje daleč proč od doma in Bog ve, če se bodo še kdaj videli.

Človek se vpraša: čemu vse to? Poljaki so danes spoznali, da je Moskva z njimi igrala satansko igro. Ves čas so že dobro vedeli za pokolje v Katynu. Vendar so sklenili v začetku dogovor s Sovjeti o skupnih akcijah.

Boljševiška armada je bila pripravljena pomagati, če bi komunisti in židje dobili vodstvo upora

Sovjeti so naredili tale načrt: s pomočjo begunske vlade organizirati vstajo. Za ta čas so potislili v ozadje vedno bolj pereče vprašanje o bodoči Poljski. Obkljubili so vstašem vso svojo pomoč, obenem pa so dali komunistom v Varšavi ukaz, naj nacionalni upor vzamejo v svoje roke in tako napeljejo vodo na mlin sovjetskega poljskega odbora v Moskvi oziroma Lublinu. Zato se sprva

Gospodarstvo

Boni za drobiž v Trstu

Mestno županstvo v Trstu sporoča, da bo občina zaradi pomanjkanja drobiža izdala posebne bone za drobiž in sicer za 10, 20 in 50 centesimov. Izvedba tega je v rokah Mestne hranilnice tržaške. Hranilnica bo izdala bonov za drobiž v znesku 6 milij. lir, od tega bo za 1 milijon lir drobiža po 10 centesimov, za pol milijona drobiža po 20 centesimov in za 3.5 milij. lir drobiža po 50 centesimov. V svrhu kritja teh bonov je založenih pri hranilnici 6 milij. lir v zakonitih plačilnih sredstvih. Kakor hitro bo na razpolago dovolj drobiža, bodo ti boni potegnjeni iz prometa. Novi drobiž je prišel v promet dne 6. novembra letos.

K temu poročilu je pripomniti, da so že prej imela mestna podjetja svoj drobiž, ki je bil zlasti potreben v tramvajskem prometu, dokler ni bila zvišana cena vožnjam na cestni železnici.

Finske in romunske reparacije. Finske in romunske pogodbe premirja so, kakor javlja agencija Reuter, v USA začeli strogo preiskovati. Letna reparacijska plačila bodo znašala okroglo 30 do 50 odstotkov celokupnih predvojnih izvozov blaga; tukaj so izzeti stroji in ladje.

Dolgočasni so zimski večeri, če nimaš česa s katerim bi si jih krajšal.

Lepa vedra knjiga je izvrstno sredstvo proti dolgočasu. Popelje nas v nov svet, stori, da vsaj za trenutke pozabimo svoje vsakdanje težave in se predamo vplivu, ki veje iz knjige. — »Slovenec«va knjižnica vam ponuja lepo razvedrilo z izbranimi knjigami četrtega letnika. Ne premišlajte več, če bi se naročili. Naročite se in za zimske večere boste imeli v svoji hiši lepo, pošteno in kratkočasno branje. Ne odlašajte! Tako lepe priliko ne boste zlepa imeli.

ZA ZIMSKE VEČERE — »SLOVENEČEVO KNJIZNICO«

Sport

Gorenjska : Ljubljana

Po dolgem času bomo v nedeljo imeli v Ljubljani spet v gosteh naše gorenjske nogometaše, ki se nam bodo predstavili kot reprezentanca Gorenjske. Gorenjski nogometaši in gorenjski športni klubi so bili v Ljubljani vedno dobrodošli gostje. Gorenjski so pokazali pri vseh tehnikah prav dober, lep in borben nogomet in, če se ne motimo, bomo v nedeljo gledali prav takšnega. Gorenjski se za srečanje z našim prvakom Ljubljano temeljito pripravljajo, saj bodo v nedeljo pokazali, da gorenjski nogomet ni nič izgubil od njegove nekdajne lepote in borbenosti. Tudi SK Ljubljana ne drži krišem rok in tudi račun, da bo imel v nedeljo dosti opravka z gorenjskimi predstavniki. Ne motimo pa se, če trdimo, da bomo imeli v nedeljo popoldne na igrišču Ljubljane priložnost gledati lepo in napeto borbo, — Gorenjski pa bodo prišli v našo belo Ljubljano še z enim moštvo, in sicer bo v gosteh I. moštvo SK Kranja, ki se bo na zelenem polju pomerilo s ojačeno enajsterico Mladice. Tudi to srečanje bo napeto in zanimivo, saj Kranjčanov že dolgo časa nismo imeli priliko videti. Tudi Kranjčan se bodo hoteli postaviti in bodo gotovo pokazali svoje nogometno znanje. Gorenjska reprezentanca bo nastopila v naslednji postavi: Kovačič-Martelane, Engelman I. Pogačnik, Ranzinger, Engelman II. Slokan, Tišar, Micelli. Poljsak in Bregar I. SK Ljubljana bo nastopil v svoji najmočnejši postavi.

Sporod nedeljskih tekem:

ob 9.30: Hermes : Korotan jun.,
ob 10.30: Mladica : Vič jun.,

ob 13.45: Mladica : Kranj,
ob 14.45: Ljubljana : Gorenjska.

Vse tekme bodo ob vsakem vremenu na igrišču SK Ljubljana.

ZSK HERMES — NOGOMETNI ODSEK

Vabim vse igralce hermečanskega prvega nogometnega moštva in igralce SD IZ-TOKA, da se zanesljivo udeležijo sestanka v petek ob 19 v gostilni Lovšna na Gradišču. Dnevni red: razgovor zaradi gostovanja v Celovcu.

Športni drobiž

Kakor smo izvedeli iz nemških športnih poročil so pred nedavnim padli za blagor domovine športniki: Weber, stranski krilec nemškega državnega nogometnega prvaka Dredner SC, srednji krilec Guta Mutes iz Drahdan Kurt Berger in Rudolf König, cestni kolesarski prvak Würtemberske, po rodu iz Ulma.

Turiniško krožno prvenstveno tekmovalje v sabljanju bodo končali 19. t. m. v Jeni. Tudi prihodnje nedelje bodo v vsaj Nem. žilji tekmovali v nogometnem prvenstvu. — Preteklo nedelje je na zelenih poljih nastopilo okrog 2000 moštvo, razen številnih rezervnih, mladinskih in kombiniranih.

Prihodnje nedelje bodo nastopili v Berlinu in Magdeburgu mladi plavalci, za katere nastop je že dalj časa veliko zanimanje. V slovaškem nogometnem prvenstvu vodi še naprej Trnava, sledi Armada in Hlohovec.

V švicarskem nogometnem prvenstvu sta na čelu tabele Grasshoppers in Grenchen, ki si delita prvo mesto. Na tretjem mestu je Lugano.

tudi pošiljali pomoč in se približali Varšavi na odseku Prage. Toda brž ko se je pokazalo, da Poljaki komunizma ne marajo in so delno spregledali načrt, je Moskva začela izdajo. Sovjetske divizije so iz bližine mirno gledale brezupen odpor vstašev. Vešah je priletelo nekaj sovjetskih letal nad mesto, toda prav nič niso spremenila položaja. Ko se je začel odločen nemški napad, so nekoliko povečali topniški ogenj, katerega posledica je bila tudi ta, da so bili mnogi vstaši pobiti. Sovjetski zvezli namreč niso v račun, da Poljaki hočejo nacionalno poljsko republiko, ne pa sovjetske. Ker se je to pokazalo sredi vstaje same, so mirnih rok gledali, kako vstaši krvavijo; tako so se na hiter način hoteli iznebiti nasprotnikov sovjetizacije Poljske. Kakor sam sem videl pa tudi splošno je že znano in ugotovljeno, da bi komunistična armada mogla morebiti po nekoliko manjši ofenzivi predrti do prvih barikad. Pa ni hotela. Četudi bi jo še toliko stalo, bi z ozirom na položaj vstašev in na dano obljubo, na katero so Poljaki postavili vse upe, morali to storiti. Cisto mirno smem zato pribiti, da je Moskva tak konec sama dopustila in hotela. Vse skupaj je bila le satanska igra, ki je imela za cilj pripeljati Poljake v komunizem. Ker se jim prvi način z revolucijo med vstaši ni posrečil, so dopustili drugega. Toda delno so se vračunali. Poljski narod se je odločno obrnil od komunizma. Danes ostanki Varšavske podzemeljske armade sestavljajo po evobodni odločitvi poljske bataljone, ki so ustanovljeni za borbo proti boljševikom. Dva krat so boljševiki hoteli zasidati poljskemu ljudstvu nož v hrbet, toda Katyn in Varšava se ne smeta več ponoviti, to spoznanje živi po tihem tako bridkih dnevi v srehi Poljakov.

S tem je končalo svoje doživljanje Slovenec, doma iz Gorenjske. Dobro pozna komunizem, njegov značaj in taktiko, dobro so mu znane naše razmere, zato ve, kaj bi za nas pomenil 15. september. Tudi mi bi doživeli svojo »varšavsko tragedijo. Prav to je ta vojak potrdil.

Za 15. september naj bi tudi Slovenci postali žrtev enake izdaje

Komur resnice o komunizmu ni zbežala trenutna komunistična taktika, ta ne bo presenečen pred tako hladno boljševiško igro Moskve. Za nas Slovence je ta zadnji zločin nad Poljaki le novo potrdilo pravilnosti našega ravnanja in nastopanja. Vedno, tudi v najhujših trenutkih smo poudarjali, da sodelovanje s komunizmom tudi na perifernih področjih narodnih in drugih »odobnih vprašanj ni možno, niti v malenkostih. Dasi nam je lahko odločitev komunistična agencija slikala v najbolj črnih posledicah, smo vzdržali in ker smo sledili načelom, če tudi nismo mogli zaznati konca, smo danes opravičeni in na gladki poti. Prava načela imajo vedno jasne in logično pravilne posledice. Vsi tisti, ki so zagovarjali sodelovanje s komunizmom, so danes — ali sami komunisti — ali so pa morali popustiti in vzeti nazaj vse svoje nekdanje trditve. In je vodilo in nas bo vodilo papežovo načelo: »S komunizmom ne bo sodeloval nihče, komur je mar krščanske kulture.« Toda le brezkompromisna načela imajo brezkompromisen uspeh. Če so bili nekateri narodi gluhi za opozorila in slepi za dejstva, so morali vse preizkusiti na svoji koži. Zato se pa mi Slovenci ne smemo zgledovati po njih: ne moremo namreč posnemati le dejanj, da ne bi sledila tudi katastrofa. Se tako na videz nedolžno, bodisi notranje-politično ali pa zunanje-politično vabilo k sodelovanju s komunizmom nas bo našlo vedno gluho. 15. september naj bi bil uvod v to večfazno igro z nami. Ker smo tedaj vzdržali, se stojimo in bomo tudi vedno močnejše stali.

Astronomske številke grške valute. Kako javlja agencija Reuter iz Aten menjava grška Narodna banka zlasti souvereign (1 zlati funt sterling) za 20 bilijonov drahem. Razmerje med vojaškim funtom in zlatim funtom, ki je bilo v prejšnjem tednu 1:6, se je med tem izpremenilo na 1:3.

Preosnova Francoske banke. Kako javljajo iz Pariza, je de Gaulle odredil, da bo imela Francoska banka 14 upravnih svetnikov, nadzorstvo pa tvorijo 3. cenzorji. Med upravnimi svetniki je sedem zastopnikov za gospodarstvo, šest kmetijstvo itd., medtem ko voli skupščina delničarjev 6 svetnikov, enega pa osebe banke.

Obupen gospodarski položaj v južni Italiji. Izterjavanje davkov v Italiji, zasedeni po zavezniških četah, je po vester iz Palerma naletelo na največje težave, ker postavlja prebivalstvo vedno zveč v vprašanje, za koga naj plačuje davke. Dalje je še poslabšalo položaj še to dejstvo, da so dohodki prebivalstva in da ne krijejo niti najmanjših življenjskih potreb posebno iz oblasti dejstva, da niso zavezniški po zasedbi Italije pripeljali niti ton živil. Pri tem je treba še omeniti, kako je izjavil sicilski komiser Aldisio, da je bilo v že predvojnem času potrebno uvažati na Sicilijo žito. Preskrba prebivalstva s kruhom danes nikakor ne zadostuje.

Vrtoglava inflacija v Grčiji. Kako javljajo iz Kaira, je bil sedaj grški pranjevalni minister prisiljen, da je določil ceno »obroku« kruha na 2 milijard drahem!

Stanje živinoreje v zasedeni Italiji. N italijanskih področjih, zasedenih po Amerikancem, se je število konj in mušičarjev znižalo za 45 odstotkov, ovčin za 85 i goveje živine za 53 odstotkov.

Povsod krepko bije domobranska pest

Domobranci z uspehom čistijo našo tako preizkušeno zemljo

Vsak dan dožive naši vrli domobranci nove dokaze, da se bliža konec tolovajstva. Vsak dan doživljajo razsulo, ki redi borne tolovajske vrste. Zima se bliža, z njo pa strah pred mrazom, ki mu podkuri kvečjemu le še domobranci.

Uspehi Velikih Lašč in Ribnice

Zivahno delovanje patrol in zasleditvenih domobranskih čet v Velikih Laščah je v teku 23. do 31. oktobra obdobje velik uspeh:

Tako so pri Dobropolju ujeli 2 italijanska raztrganca, a na Velikih Poljanah 2 tolovaja. Ko je 24. oktobra odšla patrola v Kopolje, je zajela 4, a v Zagorcih 2 tolovaja.

Pri vseh novih tolovajskih akcijah je veliko tragikomedije. Tako se je vso noč 24. na 25. oktober mučilo 30 tolovajskih miterjev na cesti Videm-Dobropolje in dolgo in široko miniralo to po tolovajskih pojmih »strategijsko«² važno prometno žilo. Pa ti drugi dan pride ena od domobranskih patrolica ter vse to malo kratkoma brez lastnih izgub najde in uniči.

Velikolaški rajonski odbor se je za to hotel maščevati ter se je ob pozni noči 25. oktobra pripeljal v daljino bližino postojanke, namreč je v Vel. Slivnici, Medvedjeka ter Mlake oddal nekaj strojev in rafalov v smeri Velike Lašče. Po tem junaškem dejanju jo je pa junaško popihal.

Za konec meseca so se domobranci podali v smeri Krke in k Vel. Gabru. Med potjo so razgnali par trojk, a obenem ujeli 17 tolovajev ter 1 ubili. Interesantno je, da se večje skupine tolovajev energično izmikajo srečanju z domobranci. Menda se drže kakoga narodnega pregovora?

Pojme o borbi najbolje prikazuje naslednji primer, ki se je zgodil v Ribnici: 25. oktobra je odšlo 31 mož proti Strugam. Pri Tisovcu se je tedaj nahajal podoficirski tolovajski četaj, ki je imel 60 gojenecv. Ko je domobranska patrola odprla ogenj, je ves četaj — ušel. Pardon, 6 jih je iskalo globoko kritje v neki kleti in te so potem pač ujeli.

Tekom 29. oktobra se je javilo posadki 5 ubežnikov in 7 skrivavcev.

Delo novomeških domobrancev

Delo novomeških domobrancev je tiho, ali zato tem bolj uspešno.

Od 17. do 22. oktobra so pestili kar 2 brigadi in to zloglasno Gubčovo ter neizkušeno Šlandrovo brigado. Naštetih mrtvih tolovajev je ostalo na bojišču 53, prebežnikov in ujetih je bilo 18. Plen kar zadosti lep: 2 težki strojnici, 2 lahki ital. strojnici, 1 lahki ital. minomet, 5 pušk, 2 konja, strelivo in vojaška oprema. Lastne izgube: nič.

Patrolna akcija v Vavti vasi je imela sledeč rezultat: 1 tolovaj ubit, 1 ranjen, 1 ujet. Prijavila sta se 2 ubežnika.

21. oktobra je patrola ujela 2 zloglasna terenca in sicer Zeleznička Antona iz Malne ter Bregarja, ki sta poskušala ubiti; ker nista obstala na poziv stoj, sta bila na begu ustreljena.

Da bi se izkazala prebivalcem vasi St. Jošt, Sadinja vas, Gaberje, Ropaj, Gradišče, je XII. štajerska brigada odpejala s seboj 10 glav goveje živine, 6 ovčin in 2 para konj. Vrnili jih bodo po koncu vojne.

22. oktobra je patrola v Vavti vasi imela lep lov: padel je tovaril poročnik-intendant. Prijavilo se je tega dne zopet 7 ubežnikov, ki so se zares osvobodili neprijaznega jarmu Narodno Osvojiteljske Vojske (NOV).

24. oktobra so bile oropane vasi Brezovica, Satnja, Oster, Sv. Križ in Skranjca.

27. oktobra je XII. štajerska brigada zopet »revirirala«² in osvobodila skrbni polni vasi Suhodol in Gaberje.

Tekom 28. in 29. oktobra se je prijavilo zopet 13 ubežnikov, ter so bili ujeti trije tolovaji.

Fantje stotnika Meničanina krepko pometajo

Po sijajnih domobranskih uspehih v sredini meseca oktobra tega leta, energične bojne skupine niso pustili tolovajev spati na »slavolikah«² ampak so jih podili naprej. Tolovaji so se ves čas držali izročila »bitih nog na okrog«².

Tako je stotnik Meničanin 27. oktobra krenil k Sv. Križu. Slavna Cankarova je s Primskovega ucvrla na vzvod, čim je dobila sporočilo, da »gredo«. Vendar so par zased likvidirali. Uspeh: 4 tolovaji ubiti, 2 ujeta.

29. oktobra je ista skupina udarila k Rdečemu Kalu. »Junaška«² XII. brigada jih zopet ni počakala, ampak je iz taklih razlogov naredila pokret nazaj. Opreza X. brigade na Sadu je bila organizirana tako, da so jih domobranci iznenadili kar z ročnimi bombami. Pri Travnškem hribu pa je prišlo do borbe na nož. Tolovaji so imeli 9 mrtvih, domobranci 1 in 1 ranjenca.

Sledeči dan so domobranci prepodili tolovaje iz Gričarjevega kala in Kamenjaka. Obležalo je 42 tolovajev, 15 jih je bilo ujetih. Lastnih izgub ni bilo.

31. oktobra teče stvar naprej in sicer v smeri Muljava in Orlake. Tu je padlo 21 tolovajev in 1 ušivka, ujetih je bilo 9. Pri Podsmreki smo našli na XI. Pohorsko brigado. Tu je padlo zopet 6 tolovajev, 1 je ujet, lastne izgube: 1 mrtve.

Kočevski domobranci v Suhi Krajini

Junaški kočevski domobranci so v zvezi z ostalimi domobranskimi udarnimi enotami izvedli akcijo v smeri Suhe Krajine. V borbah okoli Plešivca, Smuke in Hinj je obležalo kar 61 tolovajev iz Ljubljanske brigade, a 13 jih je bilo ujetih. Lastne izgube: 2 ranjenca. Ko so tolovaji napravili zjutraj protinapad so izgubili še 6 tovarišev, a domobranci nobenega. Sledečega dne je bil ubit 1 kurir iz visokega štaba, bil je na konju.

V akcijah, ki so se vršile v smeri Suhe Krajine-Zužemberk je plačal težak davek takozv. udarni bataljon 18 divizije. Ta elitna trupa je izgubila 24 mrtvih in 13 ujetih, lastne izgube: 2 mrtva, 1 ranjenec.

Iz Hotedrščice

Četa v Hotedrščici je zadnje čase zopet zelo aktivna. Ze dolgo je s patrolami lovila skupino VOS-a v svojem okoliščju. Pa ga je le iztaknila v okolici Kalc. Obležalo je 7 tolovajev, a ujetih je bilo 22.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Ana Lenarčič. Za vedno je zatisnila oči gospa Ana Lenarčič, rojena Vrenk. Blago mater so pokopali v četrtek na farnem pokopališču v Tomšlju.

† Franc Hrovat. V Ljubljani je izdihnil livarski mojster v pokoju gosp. Franc Hrovat. Blagoga rajnega bodo pokopali v petek ob dveh popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

† Katarina Košmerlj. V Ljubljani je umrla gospa Katarina Košmerlj, žena poštnega uslužbenca. Blago mater bodo pokopali v soboto ob dveh popoldne iz kapele sv. Marije na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

Poroča. Dne 4. novembra sta se poročila v trnovski cerkvi G. Bizilj Franc, uradnik pri Pokrajinski upravi, in gđ. Jurjevčič Vida, uradnica pri Pokrajinski upravi. Iskreno čestitamo!

ZGODOVINSKI PABERKI

10. listopada

L. 1830. se je proglasila Belgija za neodvisno. Na Dunajskem kongresu je Av-

Velika je napaka ljudi, ker mislijo, da Bog ni potreben za njihovo srečo. (Avgustin.)

Koledar:
Petek, 10. listopada: Andrej Avelinski, spoznavalec; Nimfa, devica in mučenica; Trifon, mučenec.
Sobota, 11. listopada: Martin, škof; Metna muš.; Veran, škof; Bartolomej, opat.

Dramsko gledališče:
Zaprto.

Operno gledališče:
Zaprto.

Kino Matica:
»Samo tle«² ob 16 in 18.

Kino Union:
»Raj na zemlji«² ob 16 in 18.

Kino Sloga:
»Deklica iz Fanšja«² ob 16 in 18.

Lekarniška služba:
Nočno službo imajo lekarnice: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Obvestila Prevoda

Prodaja mesa

Petrovski prejmejo v soboto, dne 11. t. m. 18 kg govedine proti odvzemu odrežkov št. 2 in 3 Nov. novembrske živilske nakaznice, izdane od Mestnega preiskovalnega urada v Ljubljani.

Mesarji morajo biti v petek, dne 10. t. m. točno ob 15 na Mestni klavnicni zaradi dodelitve mesa.

Poziv mesarjem
Mesarji od črke K—P naj dostavijo posodo za zaseko dne 10, oni od črke R—Z pa v ponedeljek 13. t. m. na Mestno klavnico, obkrajat od 8—10.

Za prizadete Borovničane

V sklad za pomoč prizadetim Borovničanom zaradi bombnih napadov so vplačali: Delavski prosvetni krožek iz Ljubljane, čisti preostanek 2400 lir od igre »Podrti križ«, uprizarjene na Vrhnik v ta namen. — Neimenovani trgovec iz Ljubljane 2000 lir. — Meden Anton, lesna industrija, Begunje nad Cerknico, 500 lir. — Darovalcem, katerih namen je, lajšati trpljenje prizadetim oskudovancem, se uprava občine Borovnica najiskrenee zahvaljuje.

Zatamnitev od 17.10 do 6.20

stria izgubila svoje belgijske province, ki so bile kot samoupravne politične enice priključene Nizozemski. Nerazumevanje odločujočih, kulturne in verske razlike so povzročile l. 1830. odpor in revolucijo. Belgijci so izabili zaposlenost evropskih sil z revolucijo na Poljskem in okkali neodvisnost svoje dežele —

L. 1835. se je rodil v Dvorjah na Gorenskem skladatelj in glasbenik Davorin Jenko. Ljudsko šolo je obiskoval v Kranju in Ljubljani Gimnazijo pa v Ljubljani in Trstu. Nato je odpel na Dunaj in študiral pravo ter je izpolnjeval glasbeno znanje, ki sta mu ga dala v Ljubljani Maško in Rihar, v Trstu pa Linica in Ricci. Ko se je na Dunaju ustanovilo »Slov. pevsko društvo«, je postal njegov pevovodja. V tem času je nastala slovenska himna »Naprej, zastava slave«² L. 1863. je šel v Pančevo, in sprejel službo pevovodje v pravoslavni cerkvi. Tu je zložil celo vrsto skladb, kar Srbi takrat še niso imeli izvirnih skladb. Pozneje je postal kapelnik in kompozitor »Srpskega pozorišta«² in deloval celih 32 let. Vpokojen se je vrnil v Ljubljano in umrl 25. novembra 1914. V Beogradu je zložil tudi himno »Bože pravde«. Njegova glasba temelji dostikrat na narodnih motivih in je zato med narodom zelo priljubljena.

Božičnica za delavce

Šef pokrajinske uprave sporoča, da je Vrhovni komisar v operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«² s svojo rešitvijo z dne 1. okt. G. Z. VIII. 30 Dr. K.H. odredil, da je v skladu z ureditvijo božičnih doklad v Ducejevi Italiji obvestiti v pošte prihajajoča mesta, da se mora za leto 1944 izplačati delavcem v zasebnih podjetjih 192 urnih mezd. Od teh je izplačati 144 ur takoj, najkasneje do 31. X. 1944, ostalih 48 ur pa pred Božičem.

V kolikor pripada nameščencem kot božična doklada enomesečna plača, je ravnotako tritretji te plače izplačati najkasneje do 31. X. 1944, četrti pa za Božič. Na račun božičnih doklad je izplačani predumi, odbitki in podobno se imajo vračunati.

O tem se obvešuje vsa v pošte prihajajoča podjetja zaradi nujnega izplačila odrejenih doklad.

Celjski opat Peter Jurak umrl

V bolnišnici št. 88. os. Milosrdnic v Zagrebu je dne 28. oktobra 1944 preminul previden s sv. zakramenti za umirajoče v 61. letu svoje dobe in v 37. letu mašništvja obdobjem duhovništva lavantinske škofije, prečastiti opat, dekan, častni konsistorijalni svetnik in mestni župnik celjski, gospod Peter Jurak.

Blizu 8 let je potrpežljivo nosil in prenašal križ svoje bolezni v grlu, ki je zadnje leto, ko se je preselil v svoj rojstni kraj, zavzela neozdravljivi značaj, tako da je bila smrt zanj le rešiteljica od težkega trpljenja.

Pokojnik je bil rojen na hrvaških tleh v Zagorskih Selih ob Solli. Srednješolske nauke z matura je dovršil na gimnaziji v Slavoniki Požegi ter po končani enoletni prostovoljni vojaški službi stopil v mariborsko bogoslovje. L. 1908. je bil posvečen v mašnika in začel svojo dušnopastirsko službo kot kaplan v Galiciji pri Celju. Kot kaplan je nadalje služboval tudi pri Sv. Juriju na Ščavnici in v Ljubnem ob Savinji. Od tu je bil poklican na mestno župnijo v Celju ter vrsto let opravljal službo župniškega vikarja. Ko je zavihrala prva svetovna vojna, je odšel za vojnega kurata ter vse do konca vojne vršil na raznih mestih službo vojaškega dušnega pastirja. Po končani vojni je zopet nastopil svojo dušnopastirsko službo v Celju ter bil po smrti svojega prednika, g. opata Franca Ogradija, leta 1924. imenovan za opata in mestnega župnika v Celju.

Rajni gospod opat Jurak je užival velik ugled kot duhovnik in prosvetni delavec kjer koli je služboval. S svojim odprtim značajem in prijazno uslužnostjo do vsakogar si je v svoji dušnopastirski službi pridobil srca vernikov. Povsod je bil na svojem mestu, na prižnici, v spovednici, v šoli in župnijski pisarni, ki ga je zlasti v Celju zadnja leta močno zaposlovala. Poleg dušnega pastirstva je vedno našel časa za karitativno udejstvovanje. Razgibano je delovala po njegovi vzpodbudi poživljena celjska Vincencijeva konferenca, kateri je bil stalni sodelavec in podpornik. Tudi slovensko združenstvo je imelo v njem svojega izkušenega in zmogljivega sodelavca. Njegova smrt je zasedala v mariborsko škofijo in zlasti v celjski okolišč globoko vrzel, ki se bo le težko oklopila.

Dne 30. oktobra je bil rajni opat pokopan na Mirogoju v Zagrebu. Njegovega veličastnega pogreba, ki ga je vodil ob asistenci slovenskih duhovnikov preč. kanonik in ravnatelj nadškofijskega Duhovnega stola v Zagrebu, g. Nikola Boršč, se je poleg sorodništva ter slovenskih in hrvaških duhovnih sobratov udeležilo nenavadno veliko zagrebškega meščanstva. Med žalnimi gosti smo zapazili zlasti precej Celjanov, ki bivaajo v Zagrebu. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika g. prelat dr. Cukala, pevec pa so mu zapeli v slovo žalostinko: Blagor mu, ki se spojuje...

Rajni si je bil sicer izbral svoj prostor na celjskem pokopališču, da bi počival med svojimi župljani, a Bog je ukrenil drugače, v domači hrvaški zemlji čaka vstajanja. Naj počiva v miru!

Drobne novice

Za Borisa Lovrečiča, sedmošola I. drž. realne gimnazije, bo maša zadušnica za ob. letošo smrti dne 10. novembra ob 7 v župni cerkvi na Viču.

Podpornemu društvu za gluhenemo mladino v Ljubljani so poklonili: ga. Simoniti Anica 100 lir namesto venca na krsto g. Judite Pavlovič; družina B. še 100 lir v počastitev spomina g. Tončka Selana, sina viš. Jega pokr. insp. Plemenitima dobrotlikoma se društvo najtopleje zahvaljuje.

Profesorji in učitelji vseh ljubljanskih šol naj se udeležijo predavanja univ. prof. Sergeja Grota o sovjetskem šolstvu, ki bo v petek 10. novembra ob 8 v kinu Sloga. Pouk v prvi učni uri zaradi tega odpade. — Iz pisarne prosvetnega oddelka pokrajinske uprave.

Davčna uprava za mesto Ljubljano opozarja vse hišne lastnike, da je prijave za odmero, zgradarino za davčno leto 1945 vlagati do 30. novembra 1944. V izogib prevelikega namaha zadnje dni termina so davčni zavezanci naprošajo, naj čimprej vlagajo izpolnjene prijave. Prijave sprejema za mesto Ljubljano davčna uprava na Vodnikovem trgu 5, v vložnihi soba 5. I. nadstropje.

Nalivna peresa boljše vrste in dobro ohranjena stalno kupuje trdka EVEREST. Prešernova ulica 44.

Formicoli pastile za dezinfekcijo ust in kože

Mohorjeve knjige bodo izšla v najkrajšem času. So vedno imate pri roki, da jih naročite po stari ceni na 30 lir v Mohorjevi prodajalni na Miklošičevi cesti 12.

Postanite

»S VETOV«² naročnik.

saj s tem podpirate dobro domačo knjigo in bogatite svojo knjižnico!

Sindikata mesarjev v Ljubljani obvešča vse člane, da dostavijo posodo za zaseko na mestno klavnico, in sicer mesarji z začetnico od črke K do vključno P v petek dopoldne od 8—10, in mesarji z začetnico od R do Z v ponedeljek od 8—10. Zamudniki prve skupine naj tudi dostavijo posodo v petek dopoldne.

Vaclav Skrauný, šef gledališke slikarnice, prireditelj 12. in 19. novembra za prijetelje slik ogled svojih najnovejših del, in sicer v slikarni na Bleiweisovi cesti (nasproti palače Pokrajinske uprave). Ogled bo med 9 in 16 ure brezplačno. Interesenti vabljeni.

Zadnji redni tramvajski vozovi bodo z Ajdovščine vozili ob 20.25 proti Viču. Mostam in Rakovniku. Zadnji vozovi proti rezi bodo pa vozili iz Most ob 20.40, z Viča ob 20.38 in z Rakovnika ob 20.40, a zadnji voz od rezi proti mestu bo vozil ob 20.15.

NOVO! NOVO!

»NAŠA KNJIGA«²

Merežkovskij D.: »NAPOLEON«²
Prevedel dr. Anton Mrak. 348 str. I. 140.
Javornik M.: »PERO IN ČAS«²
Izbor iz let 1931—1941. 328 strani. I. 130.
Obe knjigi sta elegantno opremljeni.
LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

»Odpadljiva«² skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 10. november:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 12 Napoved epode, nato opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Salon, orkester vodi A. Dermelj — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Radijski godalni orkester vodi D. M. Sijaneč, sodeluje violinist Alster Dermelj — 15 Mali koncert — 15.30 Glasba solistov — 16 Popoldansko kratkočasje — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Glasbena medigra — 17.30 Kmečki trio — 18 Komorni zbor — 18.30 Iz našega lepovedja. Vinko Belišč bere iz svojega romana »Jesen v Tolminu«² — 18.45 Sanjarjenje — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pranos branja člana ministra dr. Goebbelsa iz tednika »Das Reich«² — 20 Poročila v nemščini — 20.35 Martinov večer vodi prof. Jože Peterlin — 21 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Glasba pred polnočjo.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama:

Marij Skalan: »September«²

(Po repriži 5. novembra 1944.)

Vsako domačo literarno novost, posebno še dramsko — ker smo pač tu največje — pozdravimo s toplim veseljem in z velikim pričakovanjem. Z zanimanjem čakamo tedaj vsa nova domača dela, ki jih je letos drama napovedala in uvrstila v spored. Skalanov »September«² je prišel prvi od teh del na oder.

Ime Marija Skalana srečujemo že nekaj časa v našem literarnem življenju. V zadnjem času so vzbudile pozornost njegove ocene predvsem pesniških zbirk naših mladih literatov. Te ocene so pisane nekam visoko in s strogim merilom, zato nas je tem bolj zanimalo kako presoja sam svoje izvirno delo in ustvarjanje.

Kar se je posrečilo Levstiku, da je namreč potem, ko je povedal kako naj slovenski pisatelj piše, tudi sam ustvaril vzorno slovensko povest, to se seveda ne posreči vsakemu. Tudi Skalanova drama ni brez napak. S pridom jo bomo sicer igrali, toda v razvoju in vzponu slovenske dramatike nam ni mogla prinesiti kakoga velikega napredka. — V tematiki nam ni dala kaj novega. Formalno je skrbno izdelana, vendar se je držila precej nedostatkov. Idejno je podobna drugim delom, ki jih je vse polno v raznih književnostih, posebno v romanskih; šele s tretjim dejanjem nam je dal pisatelj ne-

ke, česar nam drugi niso: glavnega junaka spremlja še dalje po krivdi na poti notranjega boja, trpljenja in pokore do očiščanja. S tem je dal delu idejni poudarek.

Tematika je zajeta iz meščanskega življenja. Pred nami je družina inž. Poljščaka, v kateri vlada dolgočasje in navečianost. Zena, ki ni tokrat brez otrok, je zasuluta, da prihaja v stara leta. V puščobi zakona je zatežala ob svoji jeseni še »življenja«² in se vrže v objem drugega moškega. Hoče se ločiti, toda mož tega ne pusti. Ko se ji ponudi ugodni trenutek, zastrupi svojega moža. S tem se navadno podobne zgodbe končajo, potem, ko jim je pisatelj dodal še kratek epilog. Skalan gre dalje in v tem je nov in izviran. Ljubimec se naveliča gospe Poljščakove in se zare v njeno hčer. Tako doživi morilka največje razočaranje, potem, ko je mislila, da bo šele začela živeti. Sedaj razkrije svojo krivdo pred otrokom in pred ljubimcem. Mlada Danila se mora odreči nekdanjemu materinemu ljubimcu, zaradi katerega je moral njen oče umreti. Mati se poslovi od svojih otrok in gre, da za svoj greh zadosti.

Pisatelj torej prikaže razkroj družine, kakor jih je mogoč sam že nešteto videti. V tem seveda ni mogoč biti izviran, ker je ta problem obdelalo že mnogo umet-

nikov in vse te zgodbe so si druga drugi bolj ali manj podobne. Samo tedaj bi nam mogoč dati res nekaj povsem novega, če bi mogoč prikazati našo meščansko družino, njeno socialno obeležje in značilnosti. Ta pa je tako neizrazita in tako kozmopolitska, da tudi Skalan ni mogel najti njenih prvin in posebnosti. Primer, ki ga obravnava, bi se mogoč zgoditi kjerkoli in bi ga mogoč doživeti res kateri koli človek. V tem ne vidim večnosti te drame, kakor piše dramatik v Gledališkem listu, pač pa nenarodnost, nekrajnost, pa tudi dokument ob dokumentih.

V formalnem oziru je delo navidez brez nedostatkov. Dialog teče neprisliljeno, dogodki hite in se vrtijo naravno in teže h končnemu cilju. Vendar pa je čutiti, da vse dogajanje vodi dramatik sam. Sam ustvarja prizore in privede osebe na oder, ko se mu zdi to potrebno. Prizori ne rastejo iz vzročne nujnosti. Prvo dejanje je dolga ekspozicija, tako da začne dejanje rasti šele v drugem aktu. Če bi dramatik posebil prvo dejanje bolj racionalno, bi bili vsi dogodki kasneje še bolj logični in utemeljeni, bolj pripravljeni in podprti. Od oseb je dramatik najbolje obdelal Pavlo, dočim je posvetil ostalim ambar skrbni. Inž. Poljščak je v zasnovi zanimiva postavka, ki bi zaslužila temeljitejšo osvetlitev. Dr. Škodniku je dal pisatelj precejšnjo nalogo, vendar je včasih precej vsiljiv, preveč govori pisatelj iz njega. Ta postavka bi mogla biti ena izmed najbolj simpatičnih, ko ne bi bila obtežena s starostjo. Če ni hotel pisatelj naložiti modernemu duhovniku naloge, ki jo opravlja v dramti zdravnik, bi jo mogoč mlademu, sodobnemu inteligentu. Zdi se mi kar škoda lepe zamisli, ki v starem samcu nekam reakcionarno zveni. Seveda

so to le misli, dramatik pa je vodil pri izvedbi gotovo spet utemeljen nagib, da je ustvaril prav tako postavko.

Skalan pozna oder in njegove zakonitosti, zato je tudi njegova drama pisana spretno in se pri dobri režiji in dobri igri komaj lahko opazijo pomanjkljivosti. Seveda je lahko o delu govoriti tedaj, če ga tudi beremo in ne samo enkrat vidimo. Brez dvoma pomeni drama obogatitev naše domače dramske literature. Če bi se morali segati po tujih delih, ki obravnavajo problem propada meščanske družbe, in po tem smo segali, v bodoče ne bo treba, ker nam je tako delo napisal domač človek, ki je s svojim končnim zaključkom boljše od tujih del.

Uprizoritve je bila skrbno pripravljena. Saj je rež. g. Milan Skrbinšek znan prav po tem, da z veliko ljubeznijo uprizarja domača dela. Gotovo je prikazal vse odlike, ki jih delo ima in zraven zabrisal še to in ono slabo stran. Najmanj je še mogla režija zakriti nize prizorov, ki niso nastajali iz notranje nujnosti. Srečavanje med vrati in večkrat prazne scene nekoliko motijo. Seveda bi moral na to misliti tudi scenograf (ing. Franz), ki bi moral razporediti prostore drugače, da se ne bi igralci zadevali med vrati.

Inž. Poljščaka je dramatik izklesal bolj v grobih potezah, g. Sever pa mu je dal toliko notranje sile in življenja, da je zaživel povsem. Posebno odlična je Severjeva igra v drugem dejanju, ko ugaša njegova telesna in življenjska sila. — Po daljšem odmoru je nastopila v večji vlogi spet ga. Mira Danilova. S čudovito umetniško silo je prikazala vse notranje psihološke obrate, duševno borbo in bolečino in dala vsaki kretaj globok emisel. — Kakor je igra ga. Danilove

ponotranjena, tako je igra gđ. Skrbinčeve vsa zunanja, samo navidezna. V Jakobu Rudi je pokazala mnogo več kakor pa je mogla v vlogi Danile. Če je dala zadnjič slutiti v kakem prizoru, da bo še lahko kdaj dobra igralka, so se v »Septembru«² pokazale mnoge napake in pomanjkljivosti, zaradi katerih nikakor ni bila dorasla vlogi. Ko hoče z roko dati poudarka notranjemu čustvu, navadna hoda po prizorišču, govorna tehnika (izgovarjava sičnikov), vse to so napake, ki zahtevajo še temeljite šole. Zlasti pa je slabo rešena scena, ko spozna materino krivdo in doživi njgloblje razočaranje. Ti njeni kriki v obupu so povsem nemogoči in ni čudno, da ob največji tragiki vzhuja smeh. Posebno v zaključni sceni ne prepiča in ne ogreje gledalca v nobenem odtenku. — Če bi ob njo postavil gđ. Puglijevo ali pa Svetlovo ne bi našel pri nobeni teh osnovnih napak, ki jih ima Skrbinškova, čeprav so ji zaupane tako velike vloge. Gđ. Svetlova je igrala mlado akademičarko Steblajevo, gđ. Puglijeva pa sobarico Minko, saj so služkinje že kar tradicionalne njene vloge. — G. Jan je z mladostno silo in s svojimi značilnimi izrazi izoblikoval postavko nestanovitnega ljubimca inž. Makovca. — Zdravnik g. P. Koviča je igral v krepkih izrazih, je aktualen in sprejemljiv. — Ga. Boltar

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Obisk pri najstarejši, 102-letni Korošci, je opisan v »Kärntner Zeitung« z dne 8. novembra 1944. Omenjena najstarejša Koroška, ki ji je že 102 let, živi blizu Beljaka, v vasi Kellerberg, okraj Pateron, in se piše Ana Steiner roj. Schlunger. Že od 15. leta dalje opravlja poljska dela, mimo tega je bila tudi šivilja. Poročila se je s kovačem Steinerjem, ki mu je vodila gospodinjstvo, opravljala poljska dela, služila s šivanjem, mu rodila dva sina in mu pomagala v kovačnici kot kak kovaški pomočnik. Oba sinova, ki je bil starejši postajenačelnik, mlajši pa kovač, sta že čez 30 let pod zemljo. Sama pravi, da je vse življenje zmeraj delala, da je bila ves čas zdrava in da je zdrava tudi še zdaj, le oči so ji letos začele pesati, in da je bila zmeraj dobre volje.

Natakarji lupijo krompir, piše »Kärntner Zeitung« z dne 8. novembra t. l. in nadaljuje: »Dopolodne natakarji nimajo dostojne opravka, zato pomagajo zdaj lupiti krompir v kuhinji restavracije in družbo jim delajo sobarice. Tajnice v hotelih krpačo perilo, kuharji pomagajo čistiti preproge. Na ta način se delo porazdeli čisto primerno — in navzlic pillemu številu osebja, je vse lepo postorjeno.«

Va vzhodnem bojišču sta padla nadlovci, član stranke in večkrat odlikovani Gustav Pušnik iz Beljaka, in SS-vojak Ernest Kokalj iz Guštanja.

V Celovcu je umrl 66-letni železniški nadnik Julij Sekol, v Železni Kapli je preminul posestnik, 53-letni Franc Haderlap in bil ondi pokopan, v Brežah pa delovodja Mihael Ilonik v starosti 91 let.

S Spodnje Stajerskega

Zadnje slovo v Ptuj. Nedavno so v Ptuj pokopali voditelja krajevnih skupin, orožniškega stražmojstra Krassera, ob grobu mu je govoril okrožni vodja in deželni svetnik Fric Bauer, spominjajo se velikih zaslug pokojnika za domovino in njegove požrtvovalne smrti, ki mu jo je prizadejala tolovajska roka.

Razne nezgode, 43-letni Josip Kokalj iz Maribora se je ponesrečil z avtom in se pobil po glavi. — 28-letni Stanislav

Avbelj iz Maribora si je pri delu s strojem odrezal palec in kazalec leve, a 58-letni posestnik Ivan Zorhek iz mariborske okolice je tako nesrečno padel, da si je zlomil roko. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Iz Hrvaške

Zaobljuba zagrebske nadškofije. V zagrebaški katedrali je imel zagrebski nadškof dr. Stepinac slovesno pontifikalno ev. mašo, med katero je imel tudi pridigo o težkih časih, ki se zgrinjajo nad Hrvaško. Da bi Bog prizanesel v sedanjih usodnih trenutkih hrvaškemu narodu in mu izkazal milost, da bi mu bile prihranjene nadaljnje strahote sedanje vojne, je zagrebski nadškof prečital vernikom besedilo zaobljube vseh vernikov zagrebske nadškofije. Verniki so za svojim nadškofom ponavljali besedilo zaobljube. Z njo so se pred Bogom obvezali, da bodo z vsemi sredstvi delali na to, da se izvrši sklep hrvaškega sabora v Varaždinu iz l. 1739., da bodo zgradili kapelico, posvečeno predragoceni Jezusovi krvi v Ljubljani. V tem kraju bodo postavili zaobljubno kapelico v spomin čudežnega dogodka iz leta 1411. Zaobljuba vernikov zagrebske nadškofije je bila prečitana tudi a prižnici v vseh župnijskih cerkvah zagrebske nadškofije.

Za prizadete Sarajevčane. Socialni odsek sarajevske mestne občine je razdelil med prizadeto mestno prebivalstvo po zadnjem letalskem napadu na to mesto znesek 30.000 lir.

Vojaske nastopi na Hrvaškem. O sedanjih vojaskih nastopih na Hrvaškem nam hrvaški razni krogi sporočajo naslednje podatke: V vzhodnem Sremu so v izvrševanju ukrepi za ustalitev obrambnega bojišča. Na severnem odseku v sremskem področju neprijatelj na nekaterih mestih napada. V zaledju sremskega bojišča so sovjetski letalci napadli področje med Šidom in Tovarnikom. Zahodno od Nevešnja so se razvijali ogroženi boji. Nasprotnik se je pa moral umakniti. Na jadranskem bojišču se nadaljuje premiki hrvaških oboroženih sil po načrtu brez večjega stika z nasprotnikom. Z ometniki so bili boji v bližini Kosova v Dalmaciji, in to med Kninom in Drnišem.

Neprijateljske izgube. Zagrebska radijska postaja sporoča: V dolini Drine ter na področju med Savo in Donavo južno od Vukovarja čistijo hrvaške oborožene sile teren od nanovo prispelih ometnikov. Pri čiščenju sodelujejo tudi močne nemške sile. Zajetih je bilo 127 beguncev. Področje je sedaj očisto. — Borbe okoli Travnika so sedaj po hudih spopadih v zaključni fazi. Hrabra posadka v Travniku je uspešno zavrnila vse napade. V borbah pri Travniku je sodelovalo tudi hrvaško letalstvo, ki je na ta način pomagalo hrvaškim oboroženim silam ter jih je tudi istočasno oskrbovalo. V okolici Sinja v Dalmaciji se borbe nadaljujejo. Prispelo je tudi novo hrvaško pojačanje, kar je imelo za posledico umik neprijateljskih sil iz Trilja proti jugovzhodu. Ob izlivu Neretve se prav tako razvijajo borbe. Neprijatelj je potisnjen proti Neum-Kleku, ter je imel visoke izgube zahodno od Džunla Dola. Sedaj se zbira v bližini Stona na polotoku Pelješcu. Pri Baški vodi, 10 km severozahodno od Makarske, in pri Slobreškem zalivu, 4 km vzhodno od Splita, kjer so se izkrcele neprijateljske sile, so v teku silne in ogrožene borbe. Protinapad hrvaških oboroženih sil napreduje. Neprijateljsko letalstvo je v ozadju jadranske obale bombardiralo mesti Metković in Mostar. V Metkoviću med ljudstvom ni bilo žrtv ter je povzročena samo škoda na stanovanjskih poslopjih, kakor tudi v Mostarju.

Iz Srbije

Sovjetske in jugoslovanske zastave v Beogradu. Sedanji vodilni hrvaški dnevnik »Hrvatski Narod« z dne 27. oktobra poroča, da so v Beogradu na vseh poslopih izobešene sovjetske in jugoslovanske zastave.

V dobi od 22. oktobra do 1. novembra 1944 so bile kaznovane zaradi prestopka o zatemnitvi sledeče osebe:

Suza Albina, zas. Resljeva 15; Brandšter Jože, krolj, mojster, Vodnanska 13; Verbič Maks, pos., Ižanska 2; inž. Zaje Slavko, Vodovodna 7; Cizel Martin, meh. mojster, Puharjeva 6; Kranje Adolf, sofer, Slomškova 23; Strikberger Frida, zas., Bleiweisova 59; Kolar Matija, traf., Predovičeva 12; Devetak Rudolf, soboslikar, Predovičeva 40; Drobnik Rozalija, gost., Zaloška 10; Lenarčič Karel, slašč., Predovičeva 23; Stanovnik Josip, trg., Predovičeva 10; Pečar Viktor prevoznik, Zadržna 17; baron Kodelli Anton Koblarjeva 34; Ribiš Janko, dimn. mojster, Strelška 24; Šaplja Vladimir, gost., Strelška 22; Milanović Mihajlo, novinar, Publiškova 16; dr. Pušnik Ivan, zdravnik, Askerčeva 13; Puc Mira, gosp., Askerčeva 13; Baer Viktor, trg., Langusova 14; Singler Gabriel, friz., Janšova 2; Kunstelj Anica, šivilja, Pavičeva 11; Kariš Milan, prok., Medvedova 5; Avšič Alojzij, pos., Draga 48; Plešo Miroslav, tov., Podmilščakova 11; Svab Jelka, vdova, Staničeva 20; Erzina Jerka, trg., Mestni trg 8; Miklič Franc, hot., Slomškova 5; Zonič Jovan, soboslikar, Dunajska cesta 37; Voltman Dora, hiš. pos., Groharjeva 48; Zupančič Matija, trg., Florijanska ulica 20; Mrak Ivan, krojač, Ogrinčeva 7; Zaletel Ivan, pos., Vodnikova 48; Verbič Anton, trg., Stritarjeva 7; Mihelak Vincencij, bančni uradnik, Vodnikova 35; Lusan Jurij, gost., Vodnikova 71; Kuno Ana, zas., Ulica 3. maja 5; Kunovar Stanko, kamnosek, Poduljak 1; dr. Kuhar Andrej, javni notar, Dalmatinova 7; Kregar Josip, tes, mojster, Povšetova 19; Kralj Zofija, zas. in hiš. pos., Strelška 5; Kovič Matilda, traf., Zaloška 41; Komotar Antonija, pos., Štepanjska 2; Klemen Jernej, pos., Vodnikova 58; Kastelo Amalija, pos., Galjevska 34; Karja Julija, knjigov., Rožna dolina, C. VIII-4; Kalčič Alojzij, trg., Celovška 99; Jerančič Franc, meh., Zaloška 173; Jare Alojzij, pos., Vodnikova 99; Godiš Jože, odv., Zaloška 101.

Še o kolesarskih tatvinah

Po objavljenih seznamih je bilo v preteklem mesecu ukradeno v Ljubljani 45 moških in ženskih koles raznih znamk v skupni vrednosti 350.000 lir. Albini Gabrovci je bilo na Tržaški cesti ukradeno žensko kolo Junior s tovarniško številko 730.098, vredno 10.000 lir.

Nesreče in poškodbe

Na cesti v bližini vodovoda proti Klečam je padel s kolesa in se hudo poškodoval po telesu 35-letni premikač državnih železnic France Zapotnik. — Marija Jurčeva, 21-letna ključavničarjeva hčerka, si je porezala prste desne roke pri stroju za rezanje mesenin.

NAZNANILA LJUBLJANSKIH PRIREDITEV

Dramsko gledališče

Petek, 10. novembra: Zaprtlo.
Sobota, 11. novembra, ob 16.30: »September«.
Red Sobota,
Nedelja, 12. novembra, ob 16.30: »Dona Diana«, Izven.

Operno gledališče

Petek, 10. novembra: Zaprtlo.
Sobota, 11. novembra, ob 16.30: »Jenufa«.
Red B.
Nedelja, 12. novembra, ob 16.30: »Clivia«.
Opereta, Izven. Ceno od 60 lir navzdol.

Franciškanski oder

Prosvetni krožek DPA prireja:
Sobota, 11. novembra, ob 17: »Dom«.
Nedelja, 12. novembra, ob 17: »Dom«.

Ponedeljek, 13. novembra, ob 17: »Dom«.
zaključna predstava za domobranstvo.

Vstopnice za nedeljsko predstavo so v predprodaji od petka, t. j. 10. t. m., ob 11 do 12.30 in od 17-18.30 ter pol ure pred predstavo pri blagajni Delavske zbornice. Za primer alarma pričetek pol ure po končanem alarmu.

Delavska predstava v soboto se bo pričela ob 17.

Oder Delavske zbornice

Prosvetni krožek DPA prireja:
Nedelja, 12. novembra, ob 16: »Alkazarski junak«.

Predprodaja vstopnic od petka, t. j. 10. t. m., ob 11-12.30 in od 17-18.30 ter pol ure pred predstavo pri blagajni Delavske zbornice. — V primeru alarma pričetek pol ure po končanem alarmu.

Malomarna zatemnitev kaznovana

Gjura Stefan, čevlj. mojster, Albanska 14; Figa Ivan, trg., Dunajska 14; Erio Franc, bančni pos., Miklošičeva 10; Dergane Franc, hiš. pos., Dolenska 19; Ček Karel, ind., Grubarjevo nabrežje 6; Čoraz Antonija, trg., Betonova 13; Brčić Ivan, stavb., Koblarjeva 3; Andrešek Alojz, čevlj. mojster, C. I. 10; Alojz Alojz, pasar, Cernetova 51; Abulnar Franc, vulkanizer, Bezenkova 6; Vavpotič Marjana, poslov., gost., Dunajska cesta 40; Urbane Franc, trg., Sv. Petra 1; Umek Armand, zas. uradnik, Privoz 11; Tusa Helena, trg., Medvedova 30; Toneje Anton, naj. kav. Evropa, Dunajska 15; Sutej Anton, trg., Zadnikova 14; Štular Milka, trg., Dunajska 37; Svetek Ciril, pos., Cesta k božjemu grobu 24; Smole Ivan, poslov., Gospod. svetstva 13; Silvar Angela, zas., Mahničeva 3; Zbil Vilj, trg., Knafljeva 13; Porenta Marija, pos., Hradečkova 9; Pire Anton, fin. svet., Vilharjeva 41; Oblak Francišek, ključ., Rožna dolina, C. XIX-3; Novak Marjan, višji fin. tajnik, Vilharjeva 37; Ravnikar Angela, zas., Galjevska 120; Podraški Julij, gost., Tržaška 85; Petrič Božidar, krojač, Rudnik 81; Pajk Ludvik, klubar in trg., Tržaška cesta 60; Kralj Jakob, Amalija, pos., Prijateljstva 1; Kobal Danilo, hiš. pos., Prijateljstva 1a; Karničnik Josip, trg., Prijateljstva 1a; Jelčič Viktor, gost., Rožna dolina, C. V-2; Gerzinič Anton, ravn. TPD, Rožna dolina, C. V-35; Ček Karel, hiš. pos., Grubarjevo nabr. 6 (še drugi); Celarc Stanko, črkošlik, mojster, Rožna dolina, C. III; Božič Ivan, trg., Grubarjevo nabr. 18; Isteli Franc, trg. uradnik, Groharjeva 111; Stermen Matej, akad. slikar, Groharjeva 15; Vavpotič Silvester, črkošlikar, Ločnikarjeva ulica 6; Lah Marija, gosp., Medvedova 20; Keber Marija, gosp., Poljanska 44; Grilo Ludvik, trg., Rožna dolina, C. VIII-2; Bajec Ljudmila, drk. uradnica, Josenkova 8; Bižjak Milan, ključ., Poljanski nasip 8; Novjak Franc, meh. mojster, Dobruje 45; Haman Jurij, trg., Sv. Petra 81; Pogrin Ivan, hiš. lastnik, Prijateljstva 15; Hus Stefanija, pletilja, Florijanska 13, in Smerkolj Ivanka, trgovka, Rožna dolina, Cesta XVII-34.

Koristna knjiga je zlata vredna.

Zlata vredna je tudi »Slovenčev koledar«, ki bo zbirka koristnih, praktičnih, poučnih in leposlovnih sestavkov. Za vsakega nekaj bo v njem, zato bo koledar za slehernega zelo uporaben. — Za naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, »Slovenčeve knjižnice« in »Svetla« bo cena v prednaročilu do 1. decembra 30.—, za nenaročnike 40.—. — Po 1. decembru bo cena za vse 50.—. — Naročite se na koledar takoj. Prili mora v vsako slovensko hišo!

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Spravljaite smeti

Mestno županstvo obvešča prebivalstvo Ljubljane, da je zaradi velikega pomanjkanja prevoznih sredstev primoramo začasno zmanjšati število voznikov za pobiranje smeti. Vozniki, ki so doslej pobirali smeti, bodo namreč zaposleni pri dovažanju drv za potrebe mesta Ljubljane. Vsi prebivalci naj si prizadevajo, da bo čim manj smeti, saj zato dajejo v smeti vse odpadke v sežganem stanju, kar se s sežiganjem množina smeti znatno zmanjša. Zato je s smetmi naj oddajajo smetanjem šele takrat, ko so polni, ker se na ta način pospeši pobiranje smeti.

O novi razporeditvi pobiranja smeti bodo hišniki obvestili smetarski nadzorniki in vozniki. Mestno županstvo je prepričano, da bo prebivalstvo omejitve pobiranja smeti sprejelo z razumevanjem in uvidenostjo ter tudi s svoje strani pomagalo, da bo kljub zmanjšanemu številu voznikov množice smeti pobirati v redu.

Prebivalstvo na periferiji mesta, ki ima svoje vrtove ali vile, naj napravi kompostne kupe ter tako smeti in razen premogovega tudi ves pepel koristno porabi za gnoj. Na kompostne kupe naj spravlja vse odpadke ter jih sprati pokriva s prstjo, smetanju naj pa oddaja same take odpadke, ki bi kompostu škodovali.

Obenem pa mestno županstvo opozarja prebivalstvo, da v nobenem primeru ni dovoljeno stresati smeti po javnih cestah, trgih ali drugih prostorih, da se ne razpasejo epidemije. Vsi kršilci bodo razpazeni ter po naredbah in določilih najstrožje kaznovani.

Razprave pred posebnim sodiščem

Kazenski sodnik-podnelec pri posebnem sodišču za javno varnost je tle dni dosegel svojevrstni rekord. V ponedeljek in v sredo je obravnaval kazenske zadeve živinorejcev, ki so bili ovađeni zaradi nezadostne oddaje mleka Prevodu.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 53

Svetli dan in ta sklep, ki ga je storil, ali prav za prav — saj sklenil je itak ni nič določeno — to spoznanje, ki se ga je bilo polotilo, mu je duha tako neskončno olajšalo. Nehote je poskočil in je pri tem izlil toliko vode iz veder, da se je kot strežnik in je po ostalih poti počasi stopal do doma. Prišedši domov, je bil kar ves spremljen — niti sledu tistega mrkega jutranjega molka ni bilo več v njem. Prepeval je in žvižgal, in kot je bilo navadno, kadar je bil dobre volje, se mu kar ni bilo moči zopetstavljati in je dosegel neverjetne stvari. Pripravil je svojo ženo celo do tega, da se je smehljala in se slednjic glasno smejala s svojim jasnim odrečim zvrhanim glasom, ki ga je bil svoj čas tako očaral. Ko se je slednjic že pozno popoldne spravil k delu v začasni delavnici konzumnega društva, mu je bilo, ko da bi šel v ječo. Njegovo lahkotno nastojenje se je spremenilo v mrko otožnost. Kar nič se mu ni hotelo posrečiti. Spet in spet se je zamislil in je nehal delati. In ko

mu je prinesla njegova svakinja, kot je imela navado, majhno steklenico mleka za mačko, ki je bila razen miš edina prebivalka novega poslopja, je postavil steklenico na stensko polico — nemara podzvestno, nemara pa s kancem pojavljajočega se hotelja.

Prav nič se ni spominjal, da bi bil že opazil, da je skodelica za mačko prazna, in da je torej mačka brez dvoma ježna. Njegove misli so postale zmeraj bolj temne. Da bi kar takole pobegnili od svoje noseče žene in iz službe, to je bilo tako grdo videti! Nekaj drugega bi bilo, če bi mogel iti zato, ker ne bi imel tu nobenega opravka več. Če bi mogel navesti kot vzrok nekaj takega, da je moral iti, da bi si kaj zaslužil... To preklicano konzumno društvo mu je bilo v napotje — a če bi ostal... da bi bil tu leto za letom, pa bi leta in leta vodil knjige, prodajal blago... Ali je to življenje?... Nak — iti mora... Snejni oblaki so spet pokrili nebo, poslednja modra lisa je izginila, spet se je usi-

pal sneg izpod neba, spet so na gosto padajoče snežinke posrskale vse luči iz malih prostorov mesteca...

Dasi je bilo še dovolj petroleja v svetilki, ga je Tolažba vdove vendar še dobil in jo do vrha napolnil, preden jo je prižgal. »Nemara bom ostal malo delj tu, saj sem itak tako pozno prišel,« si je dejal, ko je to storil, ko da bi njegovo dejanje potrebovalo kakkega opravičila.

Ure tega dneva so neznansko počasi potekale. Tolažba vdove je bil še vedno ves raztresen in danes se ni, proti svoji navadi, prav nič skušal pogovarjati z upraviteljem, ki je sam sedel v pisarni in ni delal nič ali pa Bog ve kaj... Vendar Tolažba vdove le še ni hotel odločiti dela, čeprav mu ni šlo danes nič od rok — domov pa tudi ni maral iti. Počemu pa je še ostal, si pa tudi ni mogel pojasniti. V nekakšni mlahavi trmoglavosti je še nadalje meril, si delal s svinčnikom znake in žagal. Vedno iznova je spoznal, da je naredil spet nekaj narobe, a je tisto vrzel kar proč in ga niti razjezilo ni. Bo pa rajši malo stružil. Vzel je kos lesa, ki je hotel napraviti iz njega platnico za vrata, in je začel delati. Zavedel se je pa šele, ko je bila deska že tanka ko papir. — Ah, kaj! — Je pa vsaj toliko teh krasnih oblanc!

Finnur je vtaknil glavo skozi vrata. »Jaz grem,« je mirno rekel. »In za

danes me pač ne bo treba več sem. Saj skoraj ni mogel, da bi v tem vremenu še kdo prišel. Če bi se pa le kdo pojavil — boste pa že vi tako dobri, da mu boste postregli — če boste, seveda, še ostali tu?«

Tolažba vdove je nehote pristopil prav k vratom — in šele potem se je spomnil, da je to storil zato, da bi preprečil, da upravitelj ne bi vstopil v delavnico. Temo se je sam jako čudil.

Da, je odvrnil, ostal bo še nekaj časa. Da je bil danes tako pozno prišel, da mora še nekaj izgotoviti. Finnur je odšel.

Tolažba vdove je pristopil k oknu. Toplota iz peči je raztalajala led na sipah in Tolažba vdove je gledal za upraviteljem. »Zdaj pa nič več tako pokonci ne hodi,« si je mislil. »Tako čudno obupano roma skozi zamete... Brez dvoma ni zanj to brezdno življenje, kakršnega mora živeti kot upravitelj take trgovine. Bog ve, ali je sploh sposoben za trgovca... Saj tudi ni več tistega ognja v njem kot spet. Takrat je bilo pa res nekaj velikega! Tolažba vdove se je zmeraj srečen zamislil v tiste dni. To je bilo nekaj najodličnejšega kar koli je sploh kdaj doživel.

Upravitelj je izginil v snežnem metžu, in Tolažba vdove je poskočil na skobeljnik in se vsedel.

»Bog ve, ali bi ne bilo nemara še dobro delo, če bi vsa ta ropotija zgo-

MALI OGLASI

Služba doba

SNAILKO za pisarniške prostore sprejem. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9990.

Polzvedba

200 LIR nagrade damu onemu, kateri mi vrne 5 civilskih kart na ime Veturini Ludvik, Vida, Marija, Tatjana — in Kapla Anton, iznakašna cesta 141, katere sem izgubil v soboto 4. XI. t. l. od mesarske stojnice Ahlin do Ljudske tiskarne. Ker je vsa druga, brez kart, najdijela lepo prosim, da jih vrne v upravo »Slovenca« ali pa na dom.

TOBAKNO KAKAZNICO je izgubil delavec Jerončič Leopold, ker sem reven, prosim poštenega najditelja naj jo vrne v upravo »Slovenca«.

AKTOVKO sem pozabil v petek 3. XI. v franciškanski cerkvi pri obhajilni misli. Najditelj se prosim, da jo vrne proti nagradi v zakristijo istotam.

ZBIRKA »SVET«

TEL. KINO »UNION« 22-21

Danes zadnjičkrat Umetniška komedija »RAJ NA ZEMLJI«. Hans Moser, Adele Sandrock, Heinz Rühmann, Theo Lingen in drugi odlični današki igralci. Predstave ob 16 in 18.

TEL. KINO »MATICA« 22-41

Zabavna plesna revija »SAMO TIC. Job. Heesters, Dora Komar, P. Kemp. Predstave ob 16 in 18.

TEL. KINO »SLOGA« 22-38

Prekrasna drama po romanu Güntherja Weisenborna »DEKLICA IZ FANÓJA«. Brigitte Hornay, Joachim Gottschalk. Predstave ob 16 in 18.

Katarina Košmerlj

Žena pošt. uslužb. Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 11. novembra ob 2 pop. z Zal. kapelo Sr. Marije, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, dne 9. novembra 1944.

Zaljubljeni: FRANC, soprog: FRANC, MIMI in ŠTEFI, otrobi — ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA.

V večnost je odšel

dr. Anton Rogina

predsednik apel. sodišča v pok. Čč. duhovščini, gospodom kolegom, sodnim uslužbencem, prijateljem in znancem, ki so ga spremlili na zadnji poti in vsem darovalcem venec in cvetja izrekamo najtoplejšo zahvalo za ranikemu izkazano počastitev in za izraze sočustvovanja v naši žalosti.

Sv. maša zadušnica bo brana v župni cerkvi Mar. Oznanjenja v ponedeljek, dne 13. t. m. ob 8. Ljubljana, 8. novembra 1944.

MATILDA ROGINA in ostalo sorodstvo

rela,« je pomislil — privrkat z jasnimi besedami. »Potem bi se tale človek vsaj izmuznil iz te zadeve in bi začel kaj drugega, kar bi mu bolj pristojalo. In potem bi se tudi jaz izmazal — prav za prav na lahek način — odšel bi s čednim vzrokom, češ da nimam nobenega posla več... Seveda je pa treba to tako napraviti, da ne bi nihče prišel na to. Tako bi moral storiti, da bi se lahko tudi v prisrčno oprstili. A me ne brez dvoma ne bi osumili. Tistega denarja tu notri se še dotakniti nečem... hm, kaj pa, izguba bi že bila, namreč za kmete. Ker niso nič zavarovali... pa kaj — te kmečke butice so to tudi zaslužile — saj se igrajo pod isto odejo s faktorjem — vsaj po mojem mnenju. Saj, počemu bi pa sicer še zmeraj kupovali pri njem, čeprav jih prav nič ne sili k temu in čeprav bi vse blago prav tako lahko dobili tukaj — v svoji lastni trgovini. Finnur z Vadija pa ne bi pri tem prav nič izgubil, saj tudi nima kaj izgubiti, izvemši mesto upravitelja, od te službe pa tudi ni prav nič očaran kot je videti... in kakor se mu bere z obraza...«

Tolažba vdove je dolgo posedel. Nič več ni delal, ampak je sedel in bingljati tiho z nogami in je nenehoma vrtil palec po gladki ploščki skobeljnikov. Sprito se se je delal tako, ko da bi pretuhtaval vse, kar je bilo »za« in kar »proti«. V resnici pa je le čakal, kdaj bo čas, da bi lahko šel.